ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA V CELJU

Štorski ŽELEZAR

ŠTORE

25. april 1965
Št. 4 Leto V

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE ŠTORE

IZVRŠITEV LETNEGA PROIZVODNEGA PLANA
za mesec marec

	%
Aglomeracija	23,1
Elektroplavž	28,9
Jeklarna	26,0
Valjarna	29,2
Siva livarna	23,4
Livarna valjev	30,6
Obdelovalnica valjev	25,7
Samotna	41,2
SKUPAJ PODJETJE (brez gredic)	28,3

ŠTORSKI ŽELEZAR, Glasilo delovnega kolektiva Železarne Štore — Izhaja vsak mesec — Odgovorni urednik Stane Ocvirk — Uredniški odbor: Janez Barborič, Dušan Burnik, Friderik Jernejšek, Anton Mackošek, Rajko Markovič, Stane Ocvirk, Stane Sotler, Niko Zakonjšek in Ivan Žmahar — Tiska CP »Celjski tisk« Celje

Pred dvajsetimi leti smo se v teh dneh borili z zadnjimi ostanki fašističnih divizij, predno smo jih razorožili, ali pa jih pognali preko meja naše domovine. Letos živimo v dvajseti svobodni pomladi; po naši zemlji je čutiti, je slišati postoterjeni ritem dela, tisoči in tisoči delovnih rok po poljih, po gozdovih, po rudnikih, tovarnah, po ladjedelnicah, vsepovsod neprekinjen polet, trd napor, zagrizeno premagovanje težav, nenehna snovanja in požrtvovalnost za še lepše prihodnje dni.

V takem delovnem poletu bomo dočakali Prvi maj, najlepši praznik delavskega razreda vsega sveta.

PRVI MAJ

mednarodni praznih dela nas spominja vseh žrtev, ki so padle v borbi za dosego pravic, ki pripadajo delovnim ljudem. Krvava je zgodovina proslavljanja Prvega maja, ko so delovnim ljudem še povsod branili in preprečevali, prepovedali slaviti Prvi maj, simbol borbe delavskega razreda za svoje pravice. Četrti kongres strokovnih sindikatov ZDA je leta 1884 postavil za cilj takmajšnjega delavskega gibanja, da do 1. maja 1886 izbojuje 8-urni delavnik. Ker so bili vsi napori v tej smeri zaman, je začelo 1. maja stavkati okoli 600 tisoč delavcev, od tega samo v Chicagu 40 tisoč. V spopadih s policijo je v Chicagu padlo, oziroma bilo ranjenih 200 ljudi, 1. kongres II. internacionale je leta 1889 razglasil prvi maj za mednarodni praznik dela, v spomin na krvave dogodke v Chi-

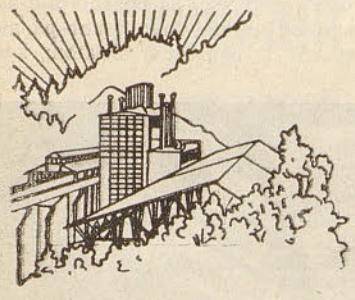

cagu. Praznovanju prvega maja se je po razglasu Internacionale pridružil proletariat vsega sveta. Simbol delavskega boja je rasel nanavnost iz krvi. Leta 1892 je bilo v dneh prvomajskih proslav v Lodzu na Poljskem ubitih in ranjenih 140 delavcev. Leta 1906 je 15 tisoč sarajevskih delavcev spremljalo na zadnji poti tovariše, ki so padli pod avstrijskimi puškami v dneh proslav. Slovenski rudarji so svoj praznik prvič praznovali vkljub vojaški zasedbi revirjev že leta 1890. Hitler je, dosleden svojim neumnim idejam, leta 1933 demagoško spremenil 1. maj v nekakšen »Nacionalni dan dela«, dan razredne sloge. Tudi katoliška cerkev je pred nedavnim razglasila prvi maj za praznik katoliških delavcev, toda zato, da bi tudi tako obdržali svoje položaje med delavstvom. V stari Jugoslaviji so potekale proslave 1. maja v duhu boja za delavske pravice, v boju proti vse večjemu približevanju buržuazije fašizmu in nacizmu, proti poskusom ukinjanja že zdavnaj priborjenih pravic delavskih množic. Tudi Štorski delavci so praznovali prvi maj v težkih pogojih. Prva leta po prvi svetovni vojni je še nekako šlo, toda vsako leto je bilo slabše. Ni bilo več povork iz Štor v Celje na skupne proslave. Odhajali pa so med

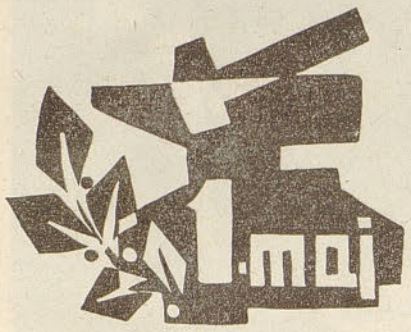

kmete in tam v veselem razpoloženju, med pesmijo, med udarno, delavsko pesmijo praznovali svoj praznik.

Zelo pomembno je obdobje praznovanja 1. maja med narodnoosvobodilno borbo v naši deželi. Proslava 1. maja 1942 v osvobojeni Foči je prerasla v veliko svečanost, ki so se je udeležili člani Vrhovnega štaba s tovarišem Titom na čelu. Istega dne so splitski skojevci sredi mesta na zvonik Sv. Duje obesili veliko rdečo zastavo s srpom in kladivom. 1. maja 1943 so Ljubljančani sredi sovražnikovih tankov in strojnic priredili veličastne demonstracije. Na ljubljanskem gradu so zagoreli kresovi, z glavne pošte pa sta zavihrali proletarska in slovenska zastava. 1. maja 1944 je iz ust 198 tekstilnih delavcev — jugoslovanskih internirancev v taborišču Mielsen v Nemčiji — zadonela po barakah Internacionala. Delavci so nato zažgali tovarno. Nemci so jih z orožjem pognali v gorečo tovarno, kjer so zgoreli. Leta 1945 je 1. maj pomenil osvoboditev Trsta, Gorice in Tržiča.

Prvi maj je postal vseljudski praznik šele po zmagi Velike oktobrske socialistične revolucije v Sovjetski zvezi. V naši deželi pa smo po zmagi nad fašizmom proslavljali Prvi maj v znamenju naporov za obnovo in izgraditev, v znamenju delovnih zmag. 1. maja 1946 so pričeli graditi mladinsko progo Brčko-Banovići.

Sedaj slavimo Prvi maj v prizadevanjih za čim boljšo uveljavitev socialističnih načel, ki smo jih uzakonili v novi ustavi in v novih predpisih v duhu ustave, tudi v internih predpisih v delovnih organizacijah, politično-teritorialnih skupnostih, v ustanovah in zavodih. Praznujemo ga v rezultatih oblikovanja naše zavesti, v rezultatih kritičnega in samokritičnega obravnavanja naše stvarnosti. Socialistični družbeni odnosi so postali pri nas dominantni, socialistični odnosi so pri nas tisti, ki dajejo temeljno značilnost naši družbi in naši domovini. Proizvajalci so življenjsko zainteresirani za nadaljnjo revolucionarno preobrazbo, zato moramo prisluhniti težnjam proizvajalcev, jih upoštevati in krepiti idejni boj proti nosilcem negativnih nazorov in aktivnosti. Krepiti moramo demokratične odnose v Zvezi komunistov, neizprosno bičati nesocialistične pojave in jih preprečevati, jačati moramo vlogo sindikatov in podpreti izvajanje nalog, ki so si jih zadali naši sindikalni odbori po obratih in oddelkih. Upoštevati moramo, da oblikujejo mladi ljudje nove nazore, zahteve in potrebe mladine je treba povezati s potrebami in možnostmi za nadaljnjo krepitev socialističnih družbenih odnosov. Vedeti moramo, da je v tem smisel in smoter življenja borcev, ki so vojno in revolucijo prenašali na svojih ramenih. S takimi načrti in v takih mislih praznujemo letošnji prvi maj.

27. APRIL
mejnik v zgodovini slovenskega naroda

Ko so nemški bombniki brez vojne napovedi težko bombardirali Beograd in so fašistične tolpe z vseh strani vdrle v Jugoslavijo, se je šele pokazalo, na kako trhlih temeljih je slonela zgradba kraljevine Jugoslavije. Vlada in kralj sta z državno blagajno zbežala iz države preko morja, vojska ni nudila pravega odpora in je kmalu kapitulirala. Z grozo v srcih so se ljudje spraševali: »Kaj sedaj, kaj bo z nami?« Počili so prvi odporniški streli, toda nihče še ni vedel nič točnega, kdo se vendar spušča v take avanture in se hoče postaviti okupatorjem po robu. Toda to streljanje in drugi znaki nepokorščine niso bili nič nepremišljenega, nič avanturističnega. Kmalu smo Slovenci doživeli nekaj, čemur izprva nismo mogli verjeti. Komaj tri tedne po zločinskem napadu na svobodoljubno ljudstvo, ko je okupator šele začel uveljavljati »novi red«, so se v Ljubljani zbrali zastopniki Komunistične partije Slovenije, ki je bila pobudnik sestanka (KPS je bila edina stranka, ki se ni umazala z udeležbo v protiljudski in korumpirani politiki protiljudskih režimov v stari Jugoslaviji), predstavniki Sokola, ki so postali nosilci demokratičnih teženj med naprednjaki, predstavniki krščanskih socialistov, ki so izražali demokratična in napredna stremljenja slovenskih katoličanov ter zastopniki slovenskih kulturnih delavcev, kot izpovedovalci naprednega in demokratičnega slovenskega duha. Ta sestanek — 27. aprila 1941. — je bil ustanovni zbor OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA, kot vseslovenske organizacije za **boj proti okupatorju!** *Kakšno olajšanje za narod, ki je bil obsojen na poteptanje! To je bil začetek nove dobe v zgodovini slovenskega naroda. Temeljne točke OF so namreč obsegale: neizprosno oboroženo akcijo proti okupatorjem, ki naj pomeni izhodišče za osvoboditev in združitev vseh Slovencev. Z osvobodilno akcijo in aktivizacijo slovenskih množic* **preoblikuje OF slovenski narodni značaj!** *Slovenske ljudske množice, ki se borijo za svoje narodne in človeške pravice, ustvarjajo novi lik aktivnega slovenstva. Po narodni osvoboditvi prevzame na slovenskem OF oblast kot celota in uvede dosledno ljudsko demokracijo. Narodna vojska na slovenskem ozemlju raste iz slovenskih narodnoosvobodilnih partizanskih čet in Narodne zaščite, kamor pozivajo vse Slovence. Napovedan je bil torej organiziran oborožen odpor proti okupatorju. OF ni priznala razkosanja Jugoslavije, nasprotno, delovala je z vsemi silami za slogo in enotnost naših narodov.*

Italijanski, nemški in madžarski okupatorji so nam grozili z uničenjem. V največji stiski pa so se vendarle našli pošteni in hrabri sinovi našega naroda in nakazali novo pot, trnjevo sicer, toda edino pot, ki je vodila k ohranitvi našega naroda in k odpravi socialnih krivic. Ta način borbe je rešil slovenski narod pred uničenjem. Borili smo se proti zatiralcem in obenem za pravičnejšo družbeno ureditev. Kot takšen mobilizator vseh naprednih sil je Osvobodilna fronta prerasla po zmagi nad okupatorji v Socialistično zvezo delovnega ljudstva Jugoslavije, ki nastopa še danes uspešno in odigrava svojo vlogo pri oblikovanju politične in akcijske enotnosti naše družbe v težkih in odgovornih nalogah.

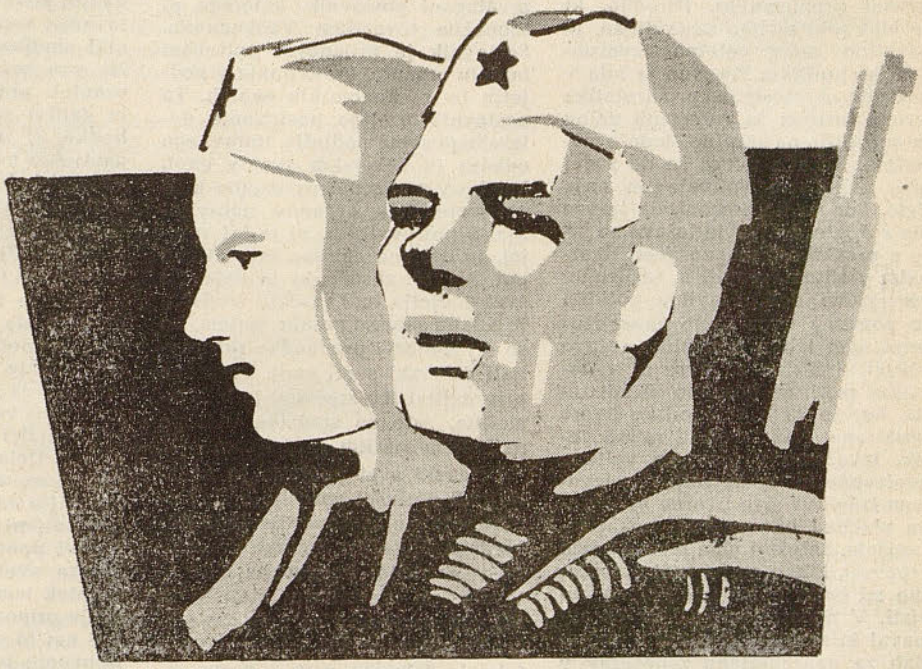

K prvemu maju, delavskemu prazniku čestitajo članom kolektiva

Delavski svet
in upravni odbor
Sindikalna podružnica
Tovarniški komite ZKS
Tovarniški komite ZMS
Uprava podjetja

IZ EKONOMSKIH ENOT

Delavski sveti v ekonomskih enotah so bili zadnji mesec močno aktivni, saj so morali reševati precej zamotana vprašanja proizvodnje, surovin, nabave osnovnih sredstev, delitve dohodka in druga vprašanja. Dejavnost je bila večja tudi zaradi tega, ker nekaterim članom poteka mandat, delavski sveti enot pa morajo še preko mandata opraviti nekatere pomembne naloge.

ŠAMOTARNA. Delavski svet enote šamotarne je imel svojo 10. redno sejo 13. marca, na kateri je pregledal rezultate poslovanja enote v mesecu februarju. Ugotovil je, da je proizvodni plan prekoračen tako pri opeki, kot tudi pri malti, kar vsekakor predstavlja velik uspeh, dosežen s skupnimi močmi celotnega kolektiva. Delavski svet je na tem sestanku sprejel proizvodni plan za mesec april ter opozoril kolektiv, da stori vse za presego plana. Dalje je na tem zasedanju sprejel na znanje tudi tolmačenje tehničnega direktorja o bodočnosti obrata. Člani delavskega sveta so prepričani, da bo ves kolektiv Železarne Štore storil vse, da se razmere najbolj zastarele šamotarne uredijo in se prične z gradnjo nove šamotarne. Za celotno Slovenijo, to pa nekje v okolici Celja ali pa Štor.

JEKLARNA. V obratu jeklarne se je delavski svet sestal k 9. zasedanju dne 18. marca. Obravnavani sta bili dve zelo pomembni vprašanji: osnutek pravilnika o delitvi osebnih dohodkov in družbeni plan za leto 1965. Po prvem vprašanju so člani delavskega sveta imeli več predlogov, kako bi omogočili bolj pravilno in stimulativno delitev osebnih dohodkov. Še pred to razpravo so imenovali komisijo, ki naj bi jim pomagala sestaviti pripombe na osnutek, katerega so pripravile strokovne službe. Razprava je bila živahna, delavski svet pa je sprejel sklep, da vse pripombe v obliki predloga pošljemo komisiji za sestavo pravilnika o delitvi osebnih dohodkov s pripombo, da jih v mejah možnosti upošteva, ko bo začela z dokončnim predlogom za delavski svet podjetja. Iz predlogov, ki jih je delavski svet jeklarne dal ni težko razbrati, da so osnutek res temeljito preštudirali in dali tudi pametne predloge, o katerih bo prav gotovo razpravljano.

VALJARNA. Na 12. rednem zasedanju delavskega sveta valjarne dne 19. marca so člani delavskega sveta analizirali kritično stanje zalog surovin, probleme naročil in dolgove naročnikov. Zaloge surovin za ta obrat so tako pičle, da je zaradi tega resno ogrožen pravilni potek proizvodnje po programu, ki omogoča kar največjo proizvodnjo tako po količini kot po vrednosti. Res je, da vodstvo podjetja skupno z vodstvom obrata stori vse kar je v moči, da bi bile posledice takega stanja, kar se da majhne, vendar kar pač ne gre, ne gre. Trenutno z žrtvovanjem znižanega dohodka rešujemo vprašanje ingotov z nabavo iz Siska, Nikšiča in Zenice; ti ingoti pa so dražji kar vpliva na dohodek. Ta rešitev je pač izhod v sili. Takšno stanje terja od operativnega vodstva obrata, da sproti, z ozirom na razpoložljive zaloge surovin sestavlja programe valjanja in jih prilagaja zahtevam kupcev. Ko so analizirali terjatve do kupcev, so člani delavskega sveta bili mišljenja, da se bo stanje v drugem kvartalu izboljšalo; kljub temu pa so bili mnenja, da je dati prednost izdelkom za kupce, ki so redni plačniki. Delavski svet je izrazil prepričanje, da bo valjarna storila vse, da bi dosegla kar največji proizvodni in finančni učinek.

Člani delavskega sveta so nadalje razpravljali še o strokovnem izobraževanju delavcev in sklenili, da bo obrat nudil vso pomoč tistim delavcem, ki se bodo izobraževali za potrebe nove valjarne, katere gradnja je že začela. Razpravljali so tudi o delovni disciplini, HTV — vprašanjih in o tovarištvu v obratu. V cilju, da se razmere čim kar najboljše uredijo in s tem zagotovi povečana proizvodnja, povečana varnost pri delu in medsebojno tovarištvo med kolektivom.

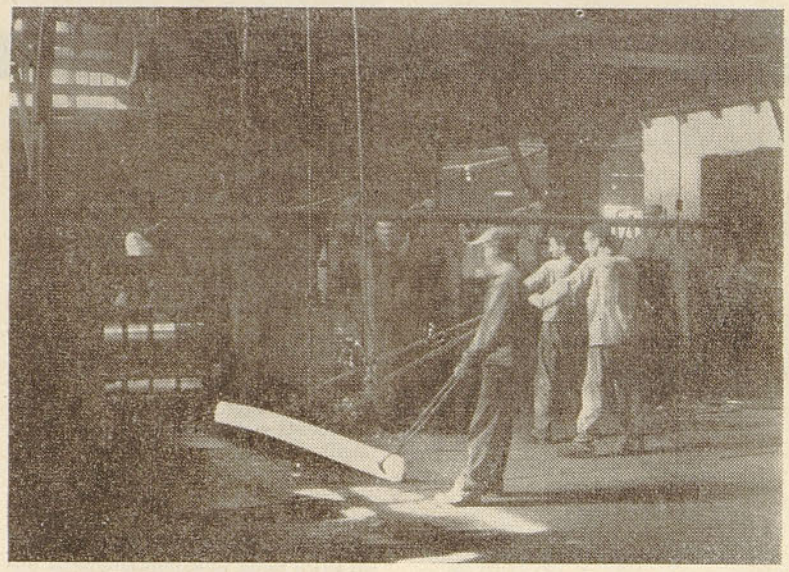

Na razširjeni seji dne 29. marca so obravnavali Pravilnik o akordih in normah, stavili tudi nekaj pripomb; vse to bo komisija proučila in skušala upoštevati.

LIVARNA SIVE LITINE. Delavski svet livarne sive litine je na svojem zasedanju skupno s člani ZK in sindikalne podružnice obrata obravnaval najnujnejše potrebe po osnovnih in obratnih sredstvih, ki jih je potrebno letos nabaviti, da bi lahko nemoteno tekla proizvodnja. Obratovodstvo je napravilo spisek potrebnega, kar je delavski svet enote odobril. Razprava, ki je tekla okoli nabave novega inventarja in je potekala res v smeri obnove iztrošenih naprav, ki še ovirajo proizvodnjo. H koncu so še sprejeli operativni plan za mesec april in to ločeno po izdelkih sive livarne.

EKSPEDIT. Delavski svet ekspedita je na svoji 7. redni seji razpravljal o osnutku pravilnika o delitvi osebnih dohodkov in dal nekaj svojih pripomb od katerih je zelo pomemben predlog, da se poveča dodatek na staž, ki je zastarel in smešno nizek, saj povečuje dodatek za 0,5 odnosno 1 dinar na uro po letih. Pripomb na predvidene nabave osnovnih sredstev obrat ni imel. Delavski svet je na tem zasedanju podprl predlog ostalih delavskih svetov enot, da se naj uvedejo nagrade za 15-letno in 30-letno neprekinjeno delovno dobo šteje od 15. maja 1945. leta. Podelitev nagrad pa naj bi bila svečana, da bi ostala bolj v spominu. Na koncu je delavski svet obravnaval in sprejel nekatere kadrovske spremembe v obratu.

ELEKTROPLAVŽ. Na elektroplavžu je imel delavski svet enote v mesecu marcu kar dve redni zasedanji. Na obeh zasedanjih so člani obravnavali pomembna vprašanja ne samo za lastni obrat ampak tudi za celotno poslovanje podjetja.

Na prvem zasedanju so največji del razprave posvetili obravnavanju odgovorov upravi podjetja, ki se nanašajo na stimulativnejša nagrajevanja v obratu, posebno za delo ob nedeljah. Predlogi obrata so za proučitev, posebno sedaj, ko delajo na uvedbi IV. izmene tudi v tem obratu. Ravno tako so zahtevali ponovno analitično ocenitev delovnih mest: žerjavovodja livne hale in vozač vsipnega voza, ker povečana proizvodnja peči zahteva povečano delo na teh delovnih mestih. V zvezi nagrajevanja je bilo načeto vprašanje akordov, ki se bodo uvajali povsod tam, kjer je to le mogoče. Obravnavali so še vprašanje notranjih odnosov in doslednega izvrševanja nalog po posameznih delovnih izmenah, tako, da bi se v bodoče tudi z rešitvijo tega vprašanja vplivalo na izboljšanje delovnih pogojev, proizvodnje in končno na povečanje osebnih dohodkov.

Na drugem zasedanju so obravnavali predlog predvidenega pravilnika za norme v obratu elektroplavž, kateri je temeljito pripravljen, vendar v celoti še ni sprejemljiv. Delavski svet enote elektroplavž se je zato odločil, da je najprej napraviti preizkusni izračun nato pa osnutek predlagati kolektivu v obravnavo. Na ta način bi res dobili tak pravilnik o normah, ki bi bil zadovoljiv tako za plavžarje, kot tudi za potrebe proizvodnje.

PROMET. Na 6. redni seji delavskega sveta enote prometa so člani obravnavali osnutek pravilnika o delitvi osebnih dohodkov in sklenili, da ga bodo z upoštevanjem dodatnih predlogov še enkrat obravnavali. Dalje so obravnavali namestitev kurjača parnih lokomotiv in sklenili, da na to delovno mesto namestijo tovariša Vrečko Viktorja, ki ima za to največ pogojev. Dalje so še obravnavali vprašanje delovne in tehnološke discipline. Določili so tudi VK strugarja za namestnika delovodje kurilnice in kooptirali v delavski svet enot do volitev tovariša Zajko Franca, ker je dosedanji član delavskega sveta enote tovariš Logar Franc premeščen v HTV službo.

ENERGETSKI OBRAT. V energetskem obratu so se člani delavskega sveta enot sestali na 9. redni seji in obravnavali osnutek pravilnika o delitvi osebnih dohodkov ter imeli s tem v zvezi nekaj pripomb. Obravnavali so tudi predlog družbenega plana podjetja za 1965 in se pogovorili zlasti o tistem delu plana, na katerega izvršitev ali pa tudi neizvršitev lahko energetski obrat vpliva. Največ so se zadrževali pri cenah o posameznih vrstah energije, ki niso stabilne, posebno zaradi nenehne rasti cen surovin in tehnoloških goriv. Sklenili so, da bodo storili vse, da bo energije za osnovne obrate dovolj, kar pa ne pomeni da osnovnim obratom, kakor tudi ostalim ni potrebno štediti z vodo, paro, plinom in kisikom. H koncu so obravnavali še predlog pravilnika o racionalizacijah v našem podjetju in ga tudi sprejeli. Obravnavali so še nekatera vprašanja o delu obrata.

Delavski svet uslužbencev je na svoji seji obravnaval predlog družbenega plana podjetja za 1965, katerega je tolmačila tovarišica Štor Angela. Po razpravi, ki je bila zelo zanimiva, je delavski svet enote uslužbencev sprejel predlog družbenega plana za leto 1965.

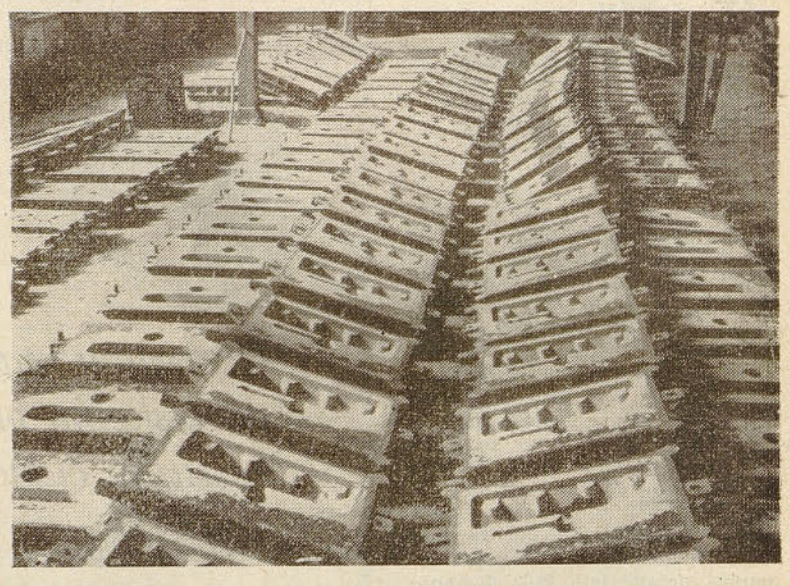

Slika, kot jo lahko dnevno vidimo v livarni sive litine

DELAVSKI SVET PODJETJA

S 16. zasedanja

Na 16. rednem zasedanju DSP, ki je bilo 24. amrca letos so člani poslušali in sprejeli poročilo vodje oddelka za izvoz in uvoz tov. Arzenšek Bogomirja o naši izvozno-uvozni problematiki. Poročilo, ki je bilo zelo skrbno sestavljeno, je osvetlilo našo celotno izvozno-uvozno politiko. Posebno je bila v poročilu obravnavana problematika uvoza surovin in rezervnih delov in opozorilo na skrajno štednjo materiala. Težave uvoza še do sedaj niso negativno vplivale na naše delo, kar pa ne pomeni, da je vse šlo rožnato. Največje težave so bile s preskrbo z magnezijem, livarskim grafitom, grodlji in različnimi rezervnimi deli. Pravilna politika in pameten uvoz samo najnujnejšega nam lahko morebitne težave ublaži. Sredstev za uvoz ni v dovoljni meri, še posebno zaradi tega, ker je 75 % retencijske kvote blokirano. Naš izvoz ni ravno velik. Izvažamo v glavnem valjane proizvode in nekaj valjev; z izvozom izdelkov sive livarne bi se naša plačilna bilanca tudi nekaj izboljšala. Letošnji plan izvoza bomo izpolnili, lahko ga pa tudi presežemo od česar bomo imeli samo koristi. V nadaljnjem je DSP obravnaval in sprejel pravilnik o nagradah za neprekinjeno zaposlitev v našem podjetju. Po tem pravilniku pridobi pravico do nagrade vsakdo po 15. in 30. letih neprekinjene zaposlitve, šteto od 15. maja 1945 dalje.

Podelitev nagrad, ki bodo praktična darila, odredi delavski svet podjetja vsakoletno. Vsi tisti, ki si do 15. maja pridobijo pravico, bodo nagrajeni v tekočem letu, vsi pa, ki si pridobijo pravico po 15. maju bodo nagrajeni v naslednjem letu. Kdaj bodo nagrade podeljene, določa delavski svet podjetja.

V letošnjem letu, ko bodo nagrade prvič podeljene, bo le-te prejelo okoli 500 zaposlenih. Tudi delavski sveti enot so se že odločili za sprejeti pravilnik po svojih razpravah.

Delavski svet podjetja je obravnaval tudi od upravnega odbora predlagani poslovnik, katerega je tolmačila tovarišica Valdmanova. Poslovnik je prilagojen potrebam in delu organov upravljanja v podjetju in v ekonomskih enotah. Ta poslovnik urejuje poslovanje delavskega sveta podjetja, upravnega odbora in delavskih svetov enot, kar bo v mnogem pripomoglo k še boljšemu delu organov upravljanja. S poslovnikom, ki je bil sprejet, je urejena celotna normativna pot. Na 16. zasedanju je delavski svet podjetja tudi razdelil sredstva iz sklada skupne porabe, potem, ko so o razdelitvi predhodno razpravljali delavski sveti enot. Razprava o razdelitvi teh sredstev je bila temeljita, zato so sredstva tudi po najboljših merilih razdeljena.

Delavski svet podjetja je nadalje tudi poslušal poročilo o službenih potovanjih tovariša ing. Zakonjška Nika, in Zelinke Jaroslava v Avstrijo; imenovana sta potovala po vprašanju idejnih in glavnih projektov za uporabo mešanice plinov v naši železarni. Prav tako je delavski svet podjetja poslušal in odobril poročilo komisije za disciplinske zadeve; na koncu je odobril finančno pomoč SZDL Svetina v znesku 20.000 dinarjev in tovarišici Bobek Mariji, vdovi pri nas zaposlenega delavca v znesku 60.000 dinarjev. Na koncu je na predlog enote elektroplavž popravil analitično oceno za delovni mesti: vozač vsipnega voza in žerjavovodja v vlivališču, ker so na teh delovnih mestih spremenjeni pogoji dela.

Izredno zasedanje

Zaradi važnosti pravilnika o oblikovanju in delitvi sredstev za osebne dohodke so se člani delavskega sveta podjetja dne 2. aprila sestali h prvemu izrednemu zasedanju; povabljeni so bili tudi obratovodje, vodje sektorjev, predstavniki sindikalne podružnice in ZK. Na tem zasedanju so obravnavali osnutek pravilnika o oblikovanju in delitvi sredstev za osebne dohodke, ki je že bil v razpravi na delavskih svetih enot. Že v razpravi sami je bilo podanih nekaj misli v zvezi z osnutkom po ekonomskih enotah, pa tudi komisija je s poskusnimi izračuni predlagala spremembe na osnutek.

Poročilo in razprava o izdelavi osnutka sta dali članom delavskih svetov enot dobro podlago za obravnavanje, ki je bilo v celoti usmerjeno za tem, da se pravično stimulirajo vsi — tako neposredni proizvajalci kot tudi strokovne službe. Delavski svet podjetja je z namenom, da bi bil pravilnik kar najboljše napravljen sklenil, da gre popravljeni osnutek pravilnika o delitvi ponovno v razpravo v delavske svete enot, kateri naj bi osnutek temeljito obdelali in dali še svoje pripombe ter priporočila, kar vse naj bi služilo za dokončno oblikovanje pravilnika, katerega naj bi potem sprejel delavski svet podjetja. Na tem zasedanju so člani delavskega sveta podjetja poslušali še poročilo direktorja finančnega sektorja o stanju plačane realizacije v letu 1965, ki ni niti najmanj ugodna za nas, saj nam kupci izredno mnogo dolgujejo. Delavski svet podjetja je sklenil, naj uprava podjetja dosledno izvaja vse predloge, katere je dal finančni sektor, potrdil pa delavski svet podjetja v cilju, da se finančno stanje v podjetju popravi.

Občni zbor sindikalne podružnice Železarne

Občni zbor, ki je bil 13. marca 1965 vsekakor lahko ocenjujemo kot enega izmed uspelih zborov; bil je dobro pripravljen in je sprožil vrsto vprašanj s katerimi, se bodo morali spoprijeti tako sindikalna organizacija kot organi upravljanja v kolektivu.

V poročilu je bilo nakazano, da je obdobje od zadnjega občnega zbora po času sicer zelo kratko, vendar pa je bilo zelo dinamično in značilno tako po dogodkih pri nas, kot tudi v svetu.

Če hočemo konkretno oceniti delo sindikalne organizacije, moramo pri ocenjevanju dela upoštevati predvsem tiste osnovne cilje in naloge, ki smo si jih zadali na zadnjem občnem zboru, ter naloge, ki nam jih je postavil V. Kongres ZSJ in 8. Kongres ZKJ. Te naloge pa so naslednje:

— krepitev političnih, demokratičnih in mobilizacijskih vlog sindikata, kot aktivnega činitelja v vsakodnevnem družbenem dogajanju;

— zavzemanje za nadaljnji razvoj in izpopolnjevanje delavskega samoupravljanja in socialistične demokracije;

— podpiranje smeri splošno družbenega in gospodarskega razvoja ki objektivno omogoča, da se navedene naloge na osnovi subjektivnih sil realizirajo v čimširšem obsegu;

Ob nadaljnjem družbenem razvoju je sindikalna organizacija zainteresirana za napredek gospodarstva, ki predstavlja osnovno in zagotovilo za višji standard. Zato je bilo osnovno, da družbeno politično aktivnost usmerjamo v nenehno prizadevanje za samoupravne pravice proizvajalca, njih odgovornost za samega sebe in do skupnosti. Za poglobitev njihovega strokovnega znanja, za splošni kulturni nivo, za čim sodobnejšo organizacijo proizvodnje in poslovanja za visoko produktivnost dela in za čim doslednejšo delitev po delu.

V teh prizadevanjih je naša sindikalna organizacija imela uspehe ter smatramo, da se je okrepila politična, demokratična in mobilizacijska vloga sindikalne organizacije. Menimo, da je bil sindikat eden od faktorjev, ki se je zavzemal za nadaljnji razvoj in poglabljanje delavskega samoupravljanja, da se je zavzemal za načela delitve po delu. Zavedamo se, da nas na tem področju čaka tudi v bodoče največ dela.

Praksa delitve v letu 1964 je nedvomno pomenila korak nazaj od načel nagrajevanja po delu. Ni potrebno poudarjati slabosti v takem načinu nagrajevanja, ki povzročajo tudi deformacije v medsebojnih odnosih. Nadalje je bilo v poročilu nakazano, da dobro izpeljano vzpodbudno nagrajevanje po delu pomeni nedvomno važno osnovo za uresničevanje samoupravljanja. Če opozarjamo na slabosti, ki so bile, moramo predloženi osnutek o formiranju in delitvi osebnih dohodkov čimbolje obdelati. Imamo še vedno zagovornike, ki so se opredelili za nagrajevanje po povprečju; tak sistem zagovarjajo češ saj je najbolj pravičen in ne bo nobenih prepirov. Verjetno se ti zagovorniki ne zavedajo svojih, oziroma pravic kolektiva, ki jim jih daje sistem nagrajevanja po delu, ali pa vidijo najboljši način kako se skriti za takšnim sistemom. V zvezi z novim pravilnikom o nagrajevanju menimo, da se mora sistem nagrajevanja po delu razvijati in izpeljati ne samo na ekonomske enote, temveč tudi na vzdrževalne obrate in strokovne službe v podjetju. Ko razvijamo misli o samoupravljanju, o načelih dobrega gospodarjenja ter o vlogi neposrednih proizvajalcev, moramo izhajati iz pravic katere smo dali samoupravnim organom. Nedvomno, da so samoupravni organi na nivoju podjetja dokazali svojo zrelost, da so nosilci napredka, da so se postavili v vlogo dobrega gospodarja ter pri odločitvah in sklepanju izločevali slabosti in osvajali sklepe, kateri so pomenili napredek za kolektiv.

Kaj pa delavski sveti enot? Pravice so še bolj omejene, ker ni materialne podlage. Kaj pa neposredno upravljanje, ki naj temelji na objektivnih možnostih dobrega gospodarjenja, učinkovitejšega spoznanja, da neposredno upravljanje pomeni najhitrejšo pot k osvobojenem delu? Materialna osnova pa je odvisna od produktivnosti dela, na katerem bi morali graditi sistem neposrednega upravljanja in sistem nagrajevanja. Vlogo neposrednega proizvajalca kot zavestnega borca za čim boljše gospodarjenje v tej enoti, za čim boljše izkoriščanje strojnih kapacitet, za čim boljše storitve delovnih ur, za znižanje odstotka slabe proizvodnje in še vrsto vplivov, kateri naj dajo smoter neposrednemu proizvajalcu — upravljalcu.

Ponavadi je v naši praksi dejstvo, da na sestankih, ko bi morali razpravljati o gospodarskih problemih kot celote in o problemih enote znova začenjamo vprašanje osebnih dohodkov. Seveda se ob tej sklicujemo ali pa nam služi kot argument nizka zavest in nezrelost proizvajalca, ne pa dejstvo, da jim drugih možnosti za odločitve in vpliv nismo omogočili. Če bi proizvajalci v delovni enoti gospodarili in odločali o delu amortizacije, o delu sredstev za tekoče vzdrževanje, bi nujno spoznali, da je uporaba sredstev še tako povezana z osebnimi dohodki. Tako bi naši proizvajalci krepili svoj vpliv na to področje. S tem bi povečali krog samoupravnih interesov, kar bi pa istočasno poglobilo neposredno upravljanje. Družbeno ekonomske spremembe, ki se v individualnem proizvajalcu, kakor v kolektivu dogajajo, je treba upoštevati. Začetniška doba samoupravljanja je končana. Proizvajalci zahtevajo vedno jasnejše obrazložitve, zahtevajo, da se pripombe upoštevajo, da se o njih razpravlja, ter dajejo konkretni odgovori. Ni slučaj, da se zahteve poedinih enot delavskega sveta enot spregledajo, odlagajo v arhiv, češ, vi razpravljajte, saj zato imate vse pravice, kako bodo naloge izpeljane, bomo pa prepustili času. — Če boste vztrajni bomo uredili, če pa ne se bo pa že uredilo pozneje ali pa pozabilo.

Le ce bomo vsi izhajali iz središča proizvajalca in se zavedali, da so vsi člani delovnih skupnosti enakopravni, naši pravilniki, zakoni in sklepi pa veljajo za vse enako, za tistega, ki dela za strojem v livni jami, v livarni, gradbenem oddelku, preddelavca, mojstra, obratovodje, skratka za vse, da je potrebno upoštevati mnenje proizvajalcev, bomo imeli resnične osnove in enakost v kolektivu. Potem, ko je poročilo obravnavalo gospodarjenje v letu 1964 o uspehih in težavah, katere so onemogočile še boljše uspehe v letu 1964, je bilo poudarjeno, da je tesno s proizvodnjo povezana kadrovska problematika in standard delovnih ljudi. Tudi na tem področju se srečujemo še z vrsto nezadovoljivo rešenih vprašanj. Menimo, predvsem, da še vedno ni rešeno vprašanje sistema kadrovanja. Fluktuacija delovne sile je sorazmerno visoka, saj je v l. 1964 zapustilo delo 288 članov kolektiva, od tega samovoljno 82.

Posebni del kadrovske službe je izobraževanje. Sredstva za izobraževanje v letu 1964 so dosegla višino 65 milijonov dinarjev. Plani za letošnje leto predvidevajo 100 milijonov. Postavlja se vprašanje ali bodo ta sredstva dobro in upravičeno naložena. Nadalje je bilo v poročilu nakazano, da z novosprejetimi člani kolektiva premalo delamo, da jim posvečamo premalo pozornosti. Redki so primeri, da v obratu sistematično uvajajo novega člana v delo, da se temeljito spoznas svojim delom, nevarnostmi in okoljem, v katerem bo preživljal dobršen del svojega časa. Zavedati se moramo, da to ni naloga samo kadrovske službe, temveč naloga nas vseh. O standardu je bilo poudarjeno, da so pogoji dela v Železarni takšni, da ugotavljamo iz leta v leto več delovnih invalidov. Zdravstveni pregledi kažejo na to, da je število obolelih že več kot 250. Zahteve enote in pa pogoji dela nas opozarjajo na to, da je treba intenzivno vlagati sredstva za izboljšanje delovnih pogojev. Če s tem ne bomo pričeli čimprej, bo delovnih invalidov vedno več, posledice takšnega stanja pa bomo nosili mi in celotna družba.

O problemih prehrane je bilo nakazano, da imamo uveden topli obrok, s katerim pa smo rešili le vprašanje dodatne prehrane, ne pa osnovnega problema. Danes topli obrok pomeni za poedine naše člane kolektiva edini obrok na katerega je naročen. Mnogo naših samcev se drugje ne prehranjuje ter so prepuščeni samim sebi. Menimo, do ba treba vlagati sredstva in iskati nujne rešitve tudi za ta problem.

Precej kritike je šlo na račun zdravstvene službe in na račun zdravstvenega kadra. Sindikalna organizacija je večkrat o teh problemih razpravljala, prevladuje pa mnenje, da v takšnih delovnih pogojih, kakor jih danes imamo, ne bomo dobili nobenega zdravnika. Zaradi tega je nujno, da pričnemo reševati zdravstveno službo v okviru materialnih možnosti.

O vprašanjih stanovanjske problematike je rečeno, da smo v letu 1964 pridobili 34 družinskih stanovanj v Celju. Precej več stanovanj pa bi morali imeti, če hočemo, da bi vsi, ki so brez njih, le-ta dobijo. Saj je preko 70 prošenj nerešenih. Precej kritike je bilo tudi glede razdeljevanja stanovanj, saj imamo primere, da družinsko stanovanje dobi samec ali pa se družinsko stanovanje dodeli nečlanu kolektiva. Te pripombe so upravičene in jih bo treba pri nadaljnjem delu upoštevati.

Bodoče naloge sindikalne organizacije

Družbeni plan za leto 1965 je vsekakor osnova za široko mobilizacijsko vlogo sindikalne organizacije, če hočemo, da bo gospodarski uspeh uspešnejši in tudi izvršen. Od družbenega plana je odvisno, koliko bomo materialno močni za izvedbo vseh obvez, ki jih imamo do rekonstrukcije podjetja, družbenega standarda in skladov in s tem boljše nagrajevanje. Ena od važnih nalog je nagrajevanje po delu. V bodoče se bo sindikalna organizacija morala odločneje zavzemati za dosledno spoštovanje načel delitve po delu. Skrbeti bomo morali za poglabljanje vsebine in dela delavskih svetov enot, kar naj bi bil predpogoj za decentralizacijo upravljanja.

Odnosi sodelovanja in discipline

Ko govorimo o samoupravljanju ne smemo mimo dejstva, da se morajo naši odnosi v kolektivu odvijati na podlagi zakonitosti. Zato morajo organi samoupravljanja in upravljanja in vsak posameznik pri svojem delu zakonitost kot osnovo in izhodišče za tako delo. Kršitve osnovnih načel, delo samo zavirajo in ustvarjajo deformacije proti katerim se moramo odločno boriti. Z odnosi je povezana tudi disciplina.

Če pogledamo število kaznovanih v letu 1964 bomo videli, da je bilo izredno mnogo izrečenih kazni — vsega skupaj 298. Pri organizaciji podjetja in organizaciji dela

(Dalje na 4. in 5. strani)

NOVI IZVRŠNI ODBOR SINDIKALNE ORGANIZACIJE ŽELEZARNE ŠTORE

Barbarič Janez dipl. ing., Centrih Jože, Gabršek Jože, Gašpar Branko, Klanjšek Albin, Knez Peter dipl. ing., Korent Konrad, Krajnc Emil, Logar Zdravko, Malec Boris, Pavič Milan, Potočnik Viktor, Roposa Boris, Sajovic Vlado, Skale Aleksander, Štefanič Ivan, Tratnik Zoran dipl. ing.

Nadzorni odbor:

Judež Ivan, Kavka Lidija, Miklavec Albin, Tanjšek Jaka, Zakonjšek Niko dipl. ing.

Program dela sindikalne podružnice za leto 1965

Na občnem zboru Sindikalne podružnice je bil sprejet sklep, da izdela novi Izvršni odbor na podlagi diskusije, ki je bila na občnih zborih sindikalnih podružnic po ekonomskih enotah in na samem občnem zboru sklepe, ki jih bo objavil Štorski železar, tako da bo lahko vsak z njim seznanjen in dal svoje pripombe. V naslednjem objavljamo program dela Sindikalne podružnice Železarne Štore.

1. Sindikalna podružnica Železarne bo aktivno sodelovala pri pripravah za volitve v zvezni in republiški zbor.

2. Organizirali bomo predvolilne zbore, izvedli bomo kandidiranje in sodelovali bomo pri organiziranju volitev v organe samoupravljanja.

Pri proslavah za dvajsetletnico osvoboditve bo naša sindikalna podružnica sodelovala pri centralni proslavi v Štorah in pri drugih manifestacijah, ki jih bodo v ta namen organizirala društva in druge organizacije.

3. Sindikalna podružnica se bo vztrajno trudila za krepitev organov samoupravljanja. V ta namen bo sodelovala pri organiziranju večerne politične šole za člane samoupravnih organov in za funkcionarje političnih organizacij. Pri kandidiranju in volitvah za samoupravne organe bomo gledali predvsem na pripravljenost kandidatov za delo v teh organih, na njihovo vsaj minimalno razgledanost v ekonomiki podjetja in na to, da bo vsak posameznik sprejemal sklepe samostojno. Pri zasedanjih samoupravnih organov moramo doseči, da bo razpravljanje in sprejemanje sklepov popolnoma demokratično. Vsebino razprav na teh zasedanjih in dnevne rede sestankov je treba pravočasno in v pristopni obliki posredovati vsem članom samoupravnih organov.

4. Utrditi in poživiti po treba delo delavskih svetov ekonomskih enot. Prva naloga na poti k temu cilju bo, da se izdela in sprejme pravilnik o delitvi dohodka in pravilniki za delitev v ekonomskih in pomožnih enotah. Pravilniki morajo dati DS ekonomskih enot možnost, da bodo te enote dobile lastno materialno podlago in da bodo v okviru svoje enote lahko samostojno razpravljali o svojem poslovanju. Določiti bo treba dolžnosti in kompetence DS enot; stremeti je treba, da postanejo DS enot resnično odgovorni za delo in uspeh enote, ki jo predstavljajo.

5. Izvršni odbor in kadrovska komisija pri izvršnem odboru bosta organizirala predlaganje in izbiro kandidatov za samoupravne organe. Kadrovska komisija bo skrbela za pomoč in izobraževanje delavcev, ki so se uveljavili pri delu sindikalne podružnice in v organih samoupravljanja.

6. Izvršni odbor in v ta namen postavljena komisija bosta redno razpravljala tudi o poslovanju in gospodarjenju v podjetju, svoje stališče in predloge bosta posredovala delavskemu svetu podjetja.

7. Pri delu v organizaciji sindikalne podružnice bomo težišče dela prenesli na komisije pri izvršnem odboru podružnice. Z izobraževanjem in izdelanim programom dela bomo krepili sindikalne pododbore v ekonomskih enotah, da bodo čimbolj samostojni pri svojem delu.

8. Že v toku letošnjega leta bo treba pristopiti k organiziranju 42-urnega delovnega tedna v vseh obratih in oddelkih naše železarne, kjer je to možno brez škode za delovni učinek enote. Osnova za prehod na 42-urni delovni teden so merila za nagrajevanje po delu. Pri izvršnem odboru podružnice je osnovana posebna komisija, ki bo pripravila stališče sindikalne organizacije.

9. Za izboljšanje družbenega standarda se bo sindikalna podružnica borila za boljši in kulturnejši način prehrane v železarni. Graditev stanovanj za naše delavce je prepočasna in še ni prilagojena novim načinom finansiranja stanovanjske gradnje. Podpirali bomo vse hitre in ekonomične načine gradnje stanovanj, kot so individualne gradnje, gradnje z lastno udeležbo in podobno. Posebno zanemarjena je skrb za izpopolnjevanje stanovanjskega fonda samskih delavcev in posebno še samskih delavk. Zato je potrebno še posebej skrbeti za redno graditev stanovanjskih prostorov za samce.

10. Sindikalna podružnica bo zastopala dograditev naselja Lipe s šolo in drugimi objekti, ki v to naselje spadajo.

11. Aktivnost HTV komisij bo usmerjena v to, da bo delo naših delavcev čimbolj varno. Zato morajo biti na razpolago zaščitna sredstva po količini in izbiri. Pri novih napravah in postopkih je potrebno upoštevati kot enega najvažnejših činiteljev varnost in zdravje naših delavcev.

12. Pri izvršnem odboru podružnice bo ustanovljena komisija za ženska vprašanja. Njena naloga bo, da skrbi, da bodo prišle v organe samoupravljanja in odbore sindikalne organizacije v večjem številu tudi ženske. Komisija bo opozarjala na specifične probleme žensk, o katerih bo sklepal tudi izvršni odbor podružnice in posredoval svoje stališče pristojnim organom.

13. Naša sindikalna podružnica bo zastopala stališče metalurških delavcev o skrajšanju delovne dobe in drugih olajšavah, ki jih predvidevajo zakoni za težke pogoje dela.

14. Tudi v prihodnje bo naša organizacija skrbela za obiske in podpore bolnim članom. Pomagala bo reševati spore med svojimi člani. Tovariško bo opozarjala na napake manj disciplineranih delavcev in pomagala, da se novi člani čimprej in čim laže vključijo v kolektiv.

15. Komisija za rekreacijo bo skrbela za čimboljše izkoriščanje prostega časa naših delavcev. Sodelovali bomo pri organiziranju rekreacijskega centra na Svetini. Organizirali bomo letni oddih za naše člane na Rabu in Svetini. Vzpodbujali razne načine rekreacije, kot so izletništvo, potovanja, športne igre in podobno. Sodelovali bomo z DPD »Svobodo« pri formiranju in izvajanju kulturno prosvetnega dela. Za državne praznike in druge manifestacije bomo organizirali proslave s kulturnim programom.

Izvršni odbor sindikalne podružnice Železarne Štore

Iz kadrovskega poročila

(Nadaljevanje iz prejšnje številke »Železarja«)

Prevozi na delo in z dela

Na delo in z dela se je v preteklem letu vozilo, z različnimi javnimi prevoznimi sredstvi, povprečno 857 članov kolektiva in je v ta namen podjetje izplačalo iz svojih sredstev 43,571.054 din ali, kakor smo že navedli v prejšnji številki »Železarja« 23,8 % več, kakor v letu 1963.

Uvedena je bila nova redna avtobusna proga Štore—Osredek in preskrbljene mesečne avtobusne vozovnice za delavce, ki se vozijo iz Celja.

Premoženjsko stanje zaposlenih

Iz kadrovske evidence je razvidno, da 72,2 % članov našega delovnega kolektiva niso lastniki nepremičnin, 9,7 % ima svojo stanovanjsko hišo, ostalih 18,1 % pa poseduje stanovanjsko hišo in več ali manj zemlje. Nad 5 ha zemlje poseduje 1,8 % članov kolektiva.

Izostanki z dela

V letu 1964 smo imeli v podjetju 83.703 delovnih dni odsotnosti z dela, kar predstavlja 13,3 % od skupnega števila delovnih dni v letu in so za 0,9 % višji, kakor v letu 1963.

Izostanki z dela, z ozirom na število delovnih dni odsotnosti, so pa za 10,1 % višji, kakor v letu 1963, predvsem, ker se je povečalo število zaposlenih, povečalo število dni rednega letnega in bolniškega dopusta.

Po mesecih je bilo največ izostankov v juliju in avgustu zaradi sezonskega koriščanja rednih letnih dopustov, najnižje pa v februarju.

Statistični pregled odsotnosti z dela po mesecih

Mesec	Odsotnost z dela delovnih dni	% na skupno štev. del. dni v mesecu
Januar	5.058	12,1
Februar	4.501	8,9
Marec	5.818	10,9
April	6.771	13,0
Maj	5.606	11,5
Junij	7.731	14,9
Julij	9.239	18,0
Avgust	9.808	18,5
September	8.101	15,0
Oktober	7.651	13,4
November	5.658	11,1
December	7.761	14,0
Skupaj	83.703	13,3

Na neenakomerno število in odstotek odsotnosti z dela po mesecih so vplivali redni letni dopusti, ki jih vsako leto največ koristimo v poletnih mesecih, ko so tudi šolske počitnice.

Od skupnega števila odnostnosti z dela (83.703 delovnih dni) predstavlja po vzrokih odsotnosti:

redni letni dopust	48,9 %
izredni plačani dopust	2,4 %
tečaji in seminarji	0,52 %
bolezenski dopust	33,7 %
porodniški dopust	1,5 %
skrajšan del. čas	
— za doječe matere	0,8 %
— za invalide	3,6 %
predvojaška vzgoja	0,7 %
izred. neplačani dopusti	0,8 %
neopravičeni izostanki	0,4 %

Ostali izostanki: suspenzi, delovne brigade, orožne vaje, pozivi na sodišče in zapor so bili v minimalnem odstotku.

Izredni plačani dopusti so bili v letu 1964 za 10,7 % višji, kakor v letu 1963. Porast je nastal predvsem s povečanjem števila dni za izredno izobraževanje in športna tekmovanja.

Po vzrokih je odstotni razpored izrednih dopustov, glede na skupno število, naslednji:

Vzrok odsotnosti	Število dni	% na skupno število dni
Smrt ožjega sorodnika	280	14,0
Za poroke	105	5,2
Za rojstvo otroka	221	11,0
Za selitev	149	7,5
Za krvodajalstvo	114	5,7
Za pripravo na izpite	453	22,6
Seminarji in konference	110	5,6
Zdravniški pregledi	89	4,4
Športno tekmovanje	115	5,6
Dan žena	209	10,4
Razno	155	7,7
Skupaj	2.000	100,0

Bolezenski dopusti

Število dni odsotnosti z dela zaradi bolniških dopustov je bilo v letu 1964 v povprečju za 0,52 višje, kakor v letu 1963, če odstotek izračunamo na število delovnih dni v letu. V absolutnem številu delovnih dni odsotnosti pa je za 13,8 % večje (v letu 1963 = 33.560, v letu 1964 pa 38.191 delovnih dni).

Odstotek odsotnosti je bil med meseci enakomeren in se je gibal od 4,88 % v januarju do 6,77 % v aprilu in juniju ter decembru 6,35. Ostale mesece pa med 5,61 do 5,99 %, tako da predstavlja povprečno letno odsotnost 6 % od skupnega števila delovnih dni v letu (1963 = 5,48 %).

Povprečno bi prišlo na enega zaposlenega v podjetju 19 delovnih dni odsotnosti zaradi bolezenskih dopustov, to je skoraj toliko kolikor za redni letni dopust, ko je bilo povprečje na enega 20 delovnih dni.

V lanskem letu je bilo izplačano nadomestilo OD za bolezenske dopuste (hranarino) 45,535.357 din za 38.191 delovnih dni odsotnosti. Od skupnih sredstev izplačanega nadomestila je bila obremenjena naša gospodarska organizacija s 25,864.388 din za izostanke do 30 dni in 19 milijono 670.969 din v breme Zavoda za socialno zavarovanje za izostanke nad 30 dni. Stroški nadomestila so bili v povprečju 22.676 din na enega zaposlenega v podjetju.

Skupno izplačilo nadomestila OD zaradi bolezenskih dopustov je bilo v letu 1964 za 29 % višje, kakor v predhodnem letu. Ta porast je posledica večjega števila dni bolezenskega dopusta in višjih osebnih dohodkih v primerjavi z letom 1963.

Kakšno je razmerje v odstotkih med številom delovnih dni odsotnosti z dela zaradi bolezenskih dopustov po mesecih in izplačilom nadomestila OD med letom 1963 in 1964 nam kaže naslednji statistični prikaz:

Mesec	% izgublj. del. dni v prim. z letom 1963	% izplačila nadomestila OD v primer. z letom 1963
Januar	83,9	91,98
Februar	100,1	115,09
Marec	122,8	135,21
April	118,6	137,98
Maj	99,8	108,72
Junij	120,0	142,02
Julij	116,4	116,50
Avgust	116,3	119,71
September	125,2	129,00
Oktober	121,8	144,75
November	106,6	128,94
December	133,6	173,94
Povprečje za leto	113,8	129,00

Že končni rezultat primerjave v gornji tabeli nam zgovorno kaže, da je na razliko v odstotku bistveno vplivalo povečanje osebnih dohodkov, katerih osnova služi za izračun nadomestila v času bolezenskega dopusta.

Napisali smo že, da za prvih 30 dni bolezenskega dopusta gre nadomestilo v breme sredstev, ki so podjetju dodeljena v ta namen, do določene višine. Za izostanke nad 30 dni pa gre nadomestilo v breme Zavoda za socialno zavarovanje. Tako vodi naš socialni oddelek tudi evidenco o izostankih ločeno. Iz navedene evidence pa lahko povzamemo, kako se giblje razmerje odsotnosti do in nad 30 dni in prav tako tudi izplačilo nadomestila OD. V letnem povprečju je bilo za leto 1964 razmerje naslednje:

	V breme podjetja (do 30 del. dni) %	V breme Zavoda (nad nad 30 del. dni) %	Skupaj %
Delovni dnevi odsotnosti	55	45	100
Izplačilo nadomestila OD	57	43	100

Iz tega pregleda lahko zaključimo, da je do prvih 30 dni bolovalo več ljudi z višjimi OD, sicer bi moral biti odstotek enak v obeh primerih.

O bolniških dopustih bo vsekakor potrebno še več razprave neposredno v delovnih enotah, kjer je mogoča neposredna obravnava vsakega individualnega primera. Potrebno se bo resno lotiti dela za zboljšanje pogojev dela zdravstvene službe, pogojev dela na delovnem mestu, pa tudi izvajati ukrepe nad ljudmi, ki izkoriščajo trenutne težave v zdravstveni službi in si po nepotrebnem »priborijo« bolezenski dopust.

Poseben problem so izostanki zaradi nezgode. Nezgode ločimo po svojem nastanku na nezgode »A« in »B«. Nezgode »A« so tiste, ki so nastale pri delu v podjetju ali pri prihodu na delo ali povratku z dela. Nezgode »B« pa so one, ki nastanejo v prostem času izven podjetja, doma.

V preteklem letu je bilo v našem podjetju izgubljenih 10.780 delovnih dni zaradi nezgod (povprečno 898 mesečno). Izplačano nadomestilo OD pa je znašalo 13,413.075 din (povprečno 1,117.756 din mesečno). Od skupnega števila delovnih dni izostanka z dela zaradi nezgode je bilo 4744 delovnih dni ali 44 % kot posledica »A« nezgod in 6036 delovnih dni ali 56 % kot posledica »B« nezgod (doma). Torej 12 % več nezgod izven dela kot pri delu ali na poti.

Za izplačilo nadomestila OD je bilo uporabljeno 6,192.681 din ali 46,18 % za »A« nezgode in 7,220.394 din ali 53,72 % za »B« nezgode. Torej večjo izgubo in večje stroške povzročajo podjetju tiste nezgode, ki nastanejo pri domačih opravilih, kakor one pri delu v podjetju. Oboje so pa v porastu v primerjavi z letom 1963.

Posebno vprašanje je nespoštovanje bolniškega reda v času zdravljenja ponesrečencev in bolnih članov kolektiva. Zdravnikova navodila niso vedno upoštevana. Tako je obiskovalec bolnikov na domu, med letom obiskal 343 bolnikov, ugotovil v 42 primerih kršitev zdravnikovega navodila za zdravljenje.V nekaterih primerih so »bolniki« koristili bolezenski dopust, da so lahko opravljali domača dela, v drugih pa namerno ali nenamerno podaljševali zdravljenje.

Analitična ocena delovnih mest in osebni dohodki

Pravilnik o formiranju in delitvi OD je delavski svet podjetja (DSP) sprejel z veljavnostjo 1. 10. 1962 leta. Od uveljavitve pa do konca leta 1964 se osnove oblikovanju in delitvi OD skorajda niso spremenile. V letu 1963 je bila spremenjena višina dnevnic in dodatkov za ločeno življenje in delovna mesta za honorarno zaposlitev. Od 1. 5. 1964 dalje je bila spremenjena tabela ocenitev delovnih mest. Nova ocena delovnih mest je bila narejena na osnovi analitične ocene izdelane v letu 1963, oz. začetka 1964. Dobljenega števila točk po tej oceni ni bilo mogoče povsem upoštevati, ker bi z obračunom po navedeni oceni, pri nespremenjeni vrednosti točke, angažiralo preveč sredstev za osebne dohodke. Nova ocenitev tudi ni povsem uredila odnosov med enotami pri podobnih ali enakih delovnih mestih. Zato so organi upravljanja odločili osvojiti novo analitično oceno z vsklajenimi korekcijami med enotami za delovna mesta, ki niso administrativnega značaja. Razen nekaterih izjem, za strokovno administrativna delovna mesta pa zavrnili in je za te ostala v glavnem stara ocenitev.

V primerjavi s starimi ocenitvami je skupno število točk, z novo ocenitvijo, povišano za 10,6 %. Na števila točk strokovno-administrativnih delavcev 8,9 %, predvsem v tehničnem sektorju, kjer so bila uvedena nova delovna mesta v višini 7,7 % točk in 1,2 % pa stara delovna mesta v glavnem v istem sektorju. Na število točk delovnih mest izven administracije je bilo povišano 11 % točk.

Z ob

bo treba iskati novih možnosti za čimboljše gospodarjenje in koriščenje delovnih ur in čim intenzivnejše izkoriščanje je kapacitet kakor tudi nadalje kvalitetnejši premik naše proizvodnje. V kolektivu se načenja tudi vprašanje 42-urnega delovnega tedna in bo treba to vprašanje pričeti reševati organizirano. Proučiti bo treba možnosti organizacijske oblike in realnost na vsako posamezno enoto.

Razprava

Kot prvi je posegel v razpravo tov. Logar Zdravko. Opozoril je, da v preteklem letu sindikalni odbor jeklarne ni bil dovolj aktiven in tudi ni bilo zadovoljivega medsebojnega dela s člani kolektiva in družbeno političnimi organizacijami. Funkcije obveščanja in drugih problemov je v večini primerov reševal delavski svet enote in to zadovoljivo. Kljub objektivnim težavam je jeklarna pokazala lepe proizvodne uspehe in ustvarila do sedaj najvišjo proizvodnjo po količini in kvaliteti jekla. Izredno je bil zmanjšan izmeček. Količina jekla pa še vedno ne pokrije potreb valjarne. Ozko grlo jeklarne je vlivališče tako glede proizvodnje, kot tudi drugih pogojev dela. Predviden je tudi rok rekonstrukcije livne jame še pred nastopom vročih mesecev. V letošnjem letu je v glavnem usmeritev k izboljšanju kvalitete jekla, v reševanju težjih delovnih pogojev, uresničitev nalog pa povezana z dobro koordinacijo z ostalimi ekonomskimi enotami in službami, predvsem elektroplavžu in valjarni. Predvsem je eno izmed nerešenih vprašanj poudarku na delovno dobo. Člani kolektiva so si enotni v mnenju, da je delovna doba za delovne pogoje jeklarne predolga. Težave so tudi z zdravstveno službo, zdravljenje zob največkrat traja predolgo in je s tem v zvezi mnogo negodovanja zlasti glede čakanja v zobni ambulanti.

Predsednik delavskega sveta podjetja tovariš OCVIRK Franc se je dotaknil predvsem vprašanja odnosov članov kolektiva, ki so člani organov upravljanja. V razpravi je prikazal udeležbo članov organov upravljanja in pri tem ugotovil, da je ta udeležba bila 69,0 %, kar je vsekakor nezadovoljivo. Mnogo preveč je neupravičenih izostankov s sej organov upravljanja. Medtem, ko je bilo v valjarni na zasedanju prisotnih 100 odstotkov članov pri obravnavanju vprašanja vrednosti točke v letu 1964, pa je bilo na drugem zasedanju, ko so obravnavali letno inventuro podjetja navzoča iz valjarne le 2 člana. To nam tudi pokaže, zakaj člani kolektiva niso pravilno poučeni o sklepih in obravnavah rednih sej delavskega sveta in pride tudi do različnih tolmačenj o različnih sklepih.

Ob takšni sliki stanja moramo zlasti sedaj razmišljati, ko smo pred volitvami v delavski svet, da bomo predvsem predvidevali samo take člane, ki imajo zares interes do podjetja kot celote, ne pa samo ožji interes ekonomske enote. Morda je verjetno vzrok, da se delavski sveti enot niso povsem vživeli v upravljanje tudi ta, ker niso imeli možnosti, da bi razpolagali z materialnimi sredstvi v svojih enotah.

Iz livarne valjev je razpravljal tovariš ing. ŽUMER Matija uvodoma o vprašanju uvedbe IV. izmene v podjetju. Ponekod — na elektroplavžu so na nekaterih delovnih mestih že napravili poizkus, vendar pred rekonstrukcijo tega ne bo mogoče uresničiti. Pred nami je nadalje vprašanje uvedbe 42-urnega delovnega tedna. Ekonomska enota livarne valjev ima že zadeven načrt in bi kazalo izkušnje, ki bi jih pridobila livarna valjev uporabiti tudi v drugih ekonomskih enotah.

V imenu tovarniškega komiteta mladine je razpravljal tovariš KRAGELJ Jože iz mehanične delavnice in sicer uvodoma o delavskem samoupravljanju. Naglasil je, da je v vsaki gospodarski organizaciji prvenstveni cilj predvsem sindikata in ostalih političnih organizacij zainteresirati slehernega člana kolektiva za delo v samoupravnih organih, izobraziti ga v dobrega

čnega zbora

upravljalca. Pri nas na to običajno pozabimo, potem, ko so člani registrirani kot člani delavskega sveta enot ali delavskega sveta podjetja. Vse se preveč zanašamo na individualni študij proizvajalca. Ne moremo zahtevati, da bi tovariši, ki so izvoljeni v organe upravljanja tudi kar čez noč postali dobri upravljalci, pa če tudi so dobri in vzgledni delavci. Za to pozdravljamo in podpiramo vzpodbudo TK ZK Štore, da bi bila ustanovljena v Štorah politična večerna šola, ki naj bi jo dovršili vsi novo izvoljeni člani delavskega sveta enote in delavskega sveta podjetja. V imenu mladinske organizacije je obljubil, da bo le-ta sodelovala povsod in v vseh akcijah s skupnim ciljem čimbolj doprinesti k uspehom podjetja.

O rekreaciji v kolektivu je razpravljal tovariš VEBER Tine: v našem podjetju poteka rekreacijska dejavnost po zasebni iniciativi, potom društev in pa potom organizirane rekreacijske dejavnosti v sami železarni.

Organizirana rekreacijska dejavnost v Železarni upošteva pri programu interese posameznih skupin in to na način, ki je železarjem dostopen. V okviru te dejavnosti je športna rekreacija, letovanje, izletništvo in kultura. V letu 1963 so se v športni rekreaciji izvajali programi v raznih športnih panogah. Bila so tu tekmovanja, ki so imela za cilj nuditi našim ljudem v prostem času prijetno športno razvedrilo. Tekmovanja pa so se pri tem preveč izrodila v afrimacijo ekip in posameznikov, kar nismo mogli šteti kot uspeh. V letu 1964 smo spremenili pravilnik tekmovanj in prešli na občasna tekmovanja v obliki turnirjev. Bil je ustanovljen poseben oddelek za rekreacijo in tako dana ugodna možnost slehernemu članu kolektiva, da si svobodno izbira športno panogo, v kari najde največ osebnega zadovoljstva.

Uspeli smo pri organiziranih izletih povezanih s smučanjem in tekmovanjem v slalomu. Nadalje je bila našemu kolektivu tudi zaupana organizacija delavskih športnih iger, ki so zelo uspele, saj so organizatorji prejeli posebno pohvalo. Tudi v Jesenicah smo se udeležili velike športne manifestacije ob 95. obletnici Železarne Jesenice. V istem letu je bilo tudi športno tekmovanje v Celju v počastitev 70 letnice TEP. Tu so naši športniki osvojili I. mesto. Izmed osrednjih prireditev je bilo tudi medobratno tekmovanje v kegljanju, šahu in namiznem tenisu.

Tudi organizirano letovanje se je v letu 1964 izboljšalo, predvsem glede počitniškega doma na Rabu. Medtem, ko položaj glede Svetine ni bil zadovoljiv. Tam bo treba izgraditi rekreativne objekte, da bi imeli letoviščarji več razvedrila.

Kulturna dejavnost v Železarni se razvija v sodelovanju z DPD Svobodo. Tu sistematično sodelujejo 104 člani našega kolektiva. Predvsem skrbijo za razne prireditve namenjene razvedrilu naših članov.

Naloge za prihodnost naj bi bile: Zagotoviti možnost za smotrno izkoriščanje letnega, tedenskega in dnevnega prostega časa s tem, da se največja pozornost posveti dnevnemu in tedenskemu prostemu času; zagotovitev, da bodo prihodnji programi rekreacije upoštevane rekreativne potrebe glede na naravo dela, starost, spol itd. — zagotovitev enotnega pravilnega in ustreznega načina financiranja vseh oblik rekreacije.

Tovariš RIČEK Avgust je razpravljal o delu sindikalnih podružnic enot ter o povezanosti dela med sindikalno podružnico enote, organizacije ZK in DSE ter strokovnim kadrom v obratih. Ocenil je delo sindikalnih podružnic enot kot zadovoljivo glede na izvrševanje nalog, katere so prejemale od izvršnega odbora sindikalne podružnice. Seveda je treba pri teh nalogah poudariti okolnost, da so bile take vrste, ki jih je bilo treba brezpogojno izvršiti.

Druge naloge, ki zahtevajo sistematično in stalno delo so bile izvršene z manj uspeha. To opažamo recimo pri sprejemanju novih članov kolektiva, katerim se posveča premalo pozornosti. Tudi to je naloga sindikalne podružnice. Tako je tudi po vprašanju discipline pri posameznikih, kjer bi bilo potrebno sklicati tovariške razgovore, vzpodbujati k razvijanju discipline in podobno.

Velika sredstva vlagamo za prevoze naših delavcev na delo in domov. Glede tega, da morajo naši delavci pri teh prevozih čakati dokaj časa na avtobus, glede natrpanosti v avtobusih in drugih težav je bilo precej kritike.

Tovariš ŽOLNIR Ivan je razpravljal o problemih elektroplavža. Nakazal je zlasti, da imajo precej proizvodnih težav. Novi transformator in s tem tudi povečana kapaciteta peči je povzročila vrsto organizacijskih, kakor tudi tehnoloških problemov. Težavno je tudi bilo v zimskem času zadovoljiti potrebe po kvalitetnem vsipu. Nabaviti bi bilo treba žerjave na rudnem dvoru.

V razpravi se je dotaknil tudi vprašanja upoštevanja pokojninske osnove, zlasti v zvezi z neprekinjenim delom na plavžu in aglomeraciji, ne samo ob nedeljah, temveč tudi ob praznikih. Te okolnosti ne vplivajo le negativno na zdravje, temveč prikrajšajo delavce tudi v kulturnem in rekreativnem življenju. Starejši delavci niso dovoljno stimulirani, ker njihove izkušnje ne pridejo dovoljno do izraza.

Ing. PLEVNIK Slavko je v razpravi nakazal probleme investicijskega programa. V uvodu je povedal, da so preteklo leto restrikcijske mere na področju investicijske izgradnje močno prizadele tudi naš kolektiv, ko je gospodarska banka Slovenije preklicala svojo kreditno pogodbo za kritje 35 % udeležbe k 65 % kreditu iz zveznih sredstev za rekonstrukcijo in izgradnjo naših obratov. V tem času smo imeli zaključenih že preko 50 % pogodb z raznimi izvajalci, predvsem iz inozemstva. Z ukinitvijo kredita smo se znašli v zelo kritični situaciji, zlasti glede inozemskih pogodb. Morali smo pričeti z revizijo odobrenega investicijskega programa, da bi omogočili nadaljevanje že začete rekonstrukcije. Na podlagi revidiranega programa je slovenska gospodarska banka v Ljubljani svoj prvotni sklep preklicala, in predlog je bil dan JIB v nadaljnji postopek. Slovenska gospodarska banka je obnovila svoj čas preklicane garancije izvajalcem, tako da se dela nadaljujejo. Seveda pa bo ves ta postopek imel za naš kolektiv določene negativne posledice. Naš kolektiv ima torej v naslednjih letih precej težke naloge, katere bo treba intenzivno reševati z vsemi silami našega programa in s tem povečano proizvodnjo.

O pogojih dela v livarni sive litine je razpravljal tovariš VERK. Predvsem je omenil, da v obratu že precej časa ni bil čiščen generatorski plin; pogoji dela v obratu niso najbolj povoljni; prepih, prah, plin, neogrevani prostori — vse to ima za posledico razna obolenja delavcev. Pri gradnji nove livarne naj strokovnjaki vse te nedostatke upoštevajo in izdelajo prostore, ki bodo bolj ustrezali delovnim pogojem livarjev.

Tovariš KROFLIČ Ciril iz valjarne je v razpravi poročal, da je podružnica valjarne delala v preteklem letu v dokaj težkem položaju. Bilo se je treba spoprijeti z različnimi vprašanji v zvezi z povečanjem cen osnovnih življenjskih artiklov in ker splošni finančni položaj podjetja ni dovoljeval povišanja OD na tak način, da bi se občutno spremenilo razmerje med skladom za OD in skladi podjetja, je preostala možnost, da se položaj popravi s povečanjem produktivnosti, s kvalitetnim premikom in znižanjem materialnih stroškov. V prvem polletju preteklega leta so bile precejšnje težave s fluktuacijo, kar se je spremenilo na boljše v drugi polovici.

Ing. STARC Milko je v razpravi zlasti osvetlil vprašanje gradnje šole v Štorah. Ta problem predstavlja že vrsto let enega izmed osnovnih problemov. Brez uspeha so ostale različne izjave, protesti, nabiralne akcije, različni množični sestanki in zbori volilcev radi tega

(Dalje na 6. strani)

IZ KADROVSKEGA POROČILA

Povprečno število točk na zaposlenega:

	Stare ocene	Nove ocene	Indeks
Strokovno administr. del.	306,3	311	101,5
Ostali delavci	179	199	111,1
Skupno povprečje	194,2	213,3	109,8

Z novo oceno delovnih mest se je skupno število točk povišalo za 45.471 (od 429.879 na 475.350).

Kljub dolgotrajnemu vsklajevanju analitične ocene z zahtevami na delovnih mestih ni komisija povsem uspela urediti vseh spornih primerov, ki so v letu 1964 ostali nerešeni.

Odnosi povprečnih OD med posameznimi stopnjami strokovnosti so naslednji:

Strokovnost	povpreč. OD 1963	indeks	povpreč. OD 1964	indeks
VK	45.382	180	59.051	185
KV	35.680	142	46.602	146
PK	30.376	121	40.161	126
NK	25.143	*100*	31.947	*100*
NS	28.325	113	48.188	151
SS	39.853	159	51.530	161
VS	75.590	300	89.742	281

Razponi OD med posameznimi strokovnostmi delovnih mest se v primerjavi z letom 1963 skorajda niso bistveno spremenili.

V kadrovskem poročilu je veliko več primerjav in pregledov o izplačilih OD, produktivnosti dela, koriščanju koledarskega fonda, nadurnem delu itd. Kdor nima prilike ali možnosti vpogleda v to poročilo in ga zanimajo še drugi podatki, lahko prejme izvod poročila na vpogled v kadrovskem sektorju.

Izobraževanje

V preteklem obdobju je pri realizaciji izobraževalnih nalogov v okviru našega izobraževalnega centra sodelovalo 56 občasnih honorarnih sodelavcev iz vrst našega vodilnega, tehničnega in ostalega strokovnega kadra, kot predavatelji, instruktorji praktičnega pouka ter kot programerji. Naslednja tabela nam prikazuje sestav sodelavcev po področjih dela in izobrazbi:

Področje dela	z vis. izobr.	z viš. izobr.	s sr. izobr.	z mojstr. ali pok. š.	skupaj
Kot predavatelji	6	6	8	2	22
Kot instruktorji prakt. pouka	1	—	4	9	14
Kot izdel. profil. prog. in uč. načrt.	5	1	9	5	20
Skupaj	12	7	21	16	56

Tolikšno število honorarnih sodelavcev opravičuje dejstvo, da sta poklicno v našem izobraževalnem centru dela delali strokovno samo dve osebi in ena administrativna moč, kar je bilo že za tedanji obseg dela in nalog zasedba odločno premajhna. Kot posledico tega ugotavljamo, da realizirane izobraževalne naloge niso dosegale kvalitete, kot bi jih lahko sicer, da se nismo vselej posluževali dosledno postavljenih načel, konceptov in metod izobraževanja in usposabljanja, katere smo osvojili in da vse to rezultira določeno nedoslednost pri izvedbi določene plansko, programsko, metodično in konceptno postavljene izobraževalne naloge.

Prav tako je majhna kadrovska zasedba razlog, da nismo dosegli bistvenega napredka pri uvajanju novozaposlenih delavcev v delo na delovnem mestu, čeprav nas na to resno opozarja HTV služba s svojimi ugotovitvami, da je največ pr.merov nezgod ravno pri delavcih, ki so zaposleni do enega leta, na eni strani, na drugi strani pa močna fluktuacija prav novozaposlenega kadra. Iz tega razloga se v bodoče ne bomo smeli zadovoljiti samo z uvajalnimi seminarji, pač pa bomo morali novozaposlenega delavca sistematično in organizirano popeljati na delovno mesto ter ga poučiti in spoznati z vsemi tistimi ključnimi točkami, ki so pogoj za delavčevo dobro počutje na delovnem mestu, za čim hitrejše produktivno in kvalitetno vključevanje v proizvodni proces in pa z vsem tistim, kar je pogoj za varno delo.

Če hočemo to doseči, za kar pa moramo biti zainteresirani, je potrebno, da k obdelavi tega področja pristopimo študijsko in strokovno. Postaviti je potrebno sistem in metodo uvajanja na delovno mesto, najprikladnejšo za specifične pogoje v naših proizvodnih obratih, potrebno je usposobiti instruktorje, ki bodo uvajanje na delovno mesto izvajali sistematično in po določenih načelih in zagotoviti, da vsebina uvajanja, ki istočasno pomeni tudi poučevanje na delovnem mestu analitično in programsko izhaja iz potreb, ki jih nakazuje proizvodni, tehnološki in pa perspektivni razvoj in obseg dela na določenem delovnem mestu.

V preteklem letu se je udeležilo raznih tečajev, seminarjev ali posvetovanj 699 članov kolektiva, pri 2363 ur predavanja. V ta namen je bilo uporabljeno 4,738.360 din, za zdravniške preglede in učne pripomočke 496.515 din; za izdelavo profilov in programov 991.334 din, nadomestilo osebnega dohodka obiskovalcev šol in tečajev 16,413.752 din. Torej skupno za izobraževanje v podjetju 22,639.961 din.

Brez dvoma bi lahko bili uspehi v okviru kadrovskega sektorja mnogo večji, če bi bilo področje izobraževanja organizacijsko učvrščeno, kadrovsko, spričo obsega dela, primerno zasedeno in da bi razpolagali s potrebnimi prostori za realizacijo izobraževalnih nalog.

Viri za pridobivanje strokovnih kadrov je redno in izredno šolanje na poklicnih, srednjih, višjih in visokih šolah. V ta namen tudi naše podjetje štipendira določeno število po planu potrebnega strokovnega kadra.

Ob začetku poslovnega leta smo imeli 55 štipendistov, med letom je s šolanjem prenehalo oz. zaključilo 9 štipendistov, na novo je bila dodeljena štipendija 10 študentom. Številčno stanje koncem leta 1964 je 56 štipendistov in sicer: na univerzi 27, na višjih šolah 8 in srednjih šolah 21.

Za štipendije je blio v preteklem letu uporabljeno 9,123.400 din, za kredite štipendistom 767.800 din ali skupaj 9,891.200 din.

V preteklem letu je uspešno zaključilo na poklicnih šolah za potrebe našega podjetja 34 poklicnih delavcev. Ob zaključku leta smo imeli pogodbo o izučitvi poklica za železarno z učenci raznih poklicev po letnikih in številu in sicer: I. letnik 75, II. letnik 50, III. letnik 53. Skupaj 178.

Od navedenih se šola v ŠIKCU Štore 148, EGŠ Maribor 29 učencev in v administrativni šoli v Celju 1 učenka.

Za šolanje v poklicnih šolah je bilo uporabljeno kakor sledi:

	Šolnina	Soc. pomoč	Nagrade	Skupaj
ŠIKC-Štore	13,707.267	782.000	4,304.593	18,893.860
EGŠ-Marib.	1,720.000	483.000	224.020	2,427.020
Skupaj .	15,427.267	1,265.000	4,528.613	21,320.880

Do 1. 9. smo učencem izplačevali nagrade, po 1. 9. 1964 pa štipendije, ki so nekoliko večje, kakor nagrade, so pa učenci vezani na podjetje s pogodbo. Za te štipendije je bilo uporabljeno 5,905.000 din.

Po naši evidenci se izredno šola: na univerzi 10, na višjih šolah 22, na srednjih šolah 53 in na poklicni šoli 1 član našega kolektiva. Za šolnine in druge stroške izrednim študentom je bilo uporabljeno 2,114.220 dinarjev.

Na počitniški praksi v podjetju je bilo v letu 1964 50 študentov in dijakov. Za nagrade v času prakse je bilo uporabljeno 680.200 din.

Na razne tečaje, seminarje, predavanja in prakse izven našega podjetja je odšlo 89 članov kolektiva in je bilo v na namen porabljeno 2,652.680 din.

Rekapitulacija stroškov za izobraževanje v preteklem letu po vrsti uporabe:

Izdelava profilov in programov	991.334
Interno izobraževanje v IC	21,648.627
Štipendije za študij na vis., viš., insr ed. š.	9,123.400
Krediti štipendistom	767.800
Šolnina — ŠIKCU Štore	13,707.267
Šolnina EGŠ Maribor	1,720.000
Nagrade učencem pokl. šol do 1. 9. 1964	4,528.613
Pomoč za vzdrževanje v internatu	1,263.220
Štipendije uč. pokl. šol	5,905.000
Za izredno izobraževanje	2,114.220
Stroški tečajev in seminarjev izven podjetja	2,511.472
Nadomestilo OD, tečajnikom izven podjetja	241.204
Nagrade v času poč. prakse	680.200
Skupaj	65,204.257

Torej investicija v kadre ni majhna. Stroški so evidentirani v kadrovskem sektorju po načinu nastanka in ne po načinu obremenitve v finančni evidenci. Zato niso identični s finančnimi podatki, kjer so prikazani le stroški, ki bremene sredstva namenjena za izobraževanja iz 2,5 % od bruto OD, ne pa oni, ki bremene poslovni sklad in osebne dohodke.

Plan izobraževanja za leto 1965 je obsežnejši in bodo stroški temu primerno višji.

Da bo delo na kadrovskem področju uspešnejše, pričakujemo in pozivamo na sodelovanje s polnim razumevanjem pri reševanju kadrovske problematike, vse člane kolektiva!

R. M.

O DELU MLADINE

Po zelo uspešni ustanovni mladinski konferenci, ki je bila 20. januarja letos, se je novoizvoljeni tovarniški odbor mladine z vnemo in navdušenostjo lotil dela. V kratkem času — mesecu dni — je rod mladih v tovarni dokazal, da le ni tako ravnodušen do dogajanj, ki mu jih prinaša vsakdanje življenje v gospodarski organizaciji in izven nje, kot so to očitali mladini razni pesimisti. Želja novega komiteja je, da Štorski železar odslej služi tudi za obveščanje vseh zaposlenih — mladih, kakor starejših tovarišev. Sklenili smo informirati naš kolektiv o naši dejavnosti v bodoče, zato bo od te številke dalje vedno izhajal v našem glasilu tudi članek o mladini.

Pripravljalni odbor je novemu komiteju nakazal program dela, ki ga je komite naknadno še dopolnil. Program je obsežen in ga v mandatni dobi sedanjega odbora ZM verjetno ne bo mogoče realizirati. Ena prvih nalog komiteja je, organizacijskho utrditi aktiv, vključevati njegove člane v organe organizacij in upravljanja, skratka, doseči afirmacijo mladinske organizacije v tovarni. Začeta pot je porok za to. Volitve odbornikov v občinsko skupščino so pomenile »krst aktivnosti« mladih. Že pred pripravami na volitve je komite poslal organizaciji SZDL v Štorah sklep o želji istega, da se kar najbolj udejstvuje pri izvedbi volitev. Od SZDL smo nato dobili nalogo, organizirati dostavo vabil in propagande v poslednjo hišo na vseh osem volišč na štorskem območju. Naloga je bila opravljena hitro in učinkovito. Političnemu štabu smo iz vrst mladine posredovali dvanajst kurirjev. Kot prvi dve, sta bili opravljeni tudi ostali dve nalogi mladine: okrasitev volišč in prijava aktivistov — mladih članov ZK.

V soboto — na predvečer volitev — je bilo na iniciativo občinskega komiteja in organizacije TK ZMS uspešno izvedeno kresovanje pred Vrunčevim domom na Svetini, ki se ga je udeležila mladina železarne ter okoliških terenskih aktivov: Kompol, Vrh, Teharij in ŠIKC Štore. Mladini in gostom, vseh nas je bilo 60, je bil ob kresu prikazan kratek program spremljan s petjem, harmoniko in recitacijami, predsednik TK pa je imel kratek priložnostni govor. Menimo, da je mladina ob pomoči pri organizaciji volitev in volitvah samih opravila veliko nalogo. Isto jo čaka še v aprilu, ko bomo volili poslance za skupščine in skupščinska telesa.

V dnevnik o mladinski aktivnosti v železarni za kratek mesec nazaj, bi lahko zapisali še nekaj akcij. Treba je omeniti, da se je tudi aktiv MK v tovarni že potegnil iz »polžje hišice« in da že pripravlja samostojni program dela. Težišče bo pa na študiju gradiva obeh kongresov. Trudimo se, da damo nove in samostojne oblike dela tudi novo formiranemu klubu izrednih dijakov-študentov, štipendistov železarne. Večinoma so bili angažirani v zadnjih akcijah mladine. Trudimo se navezati stike s sorodnimi mladinskimi aktivi na območju občine. Tako smo na javno oddajo »Pokaži, kaj znaš«, ki je bila izvedena v soboto, 27. marca v organizaciji TK ZMS Cinkarne, poslali instrumentalni ansambel, ki nas je uspešno zastopal. V goste smo sprejeli delegacijo mladine »IFA« iz Celja, ki si je ogledala tovarno. Da bi jih spremljali v njih žitju, delu v proizvodnji in aktivnosti slehrnega mladega človeka, želimo navezati najtesnejše stike z našim kadrovskim oddelkom. Komite je že poslal omenjenemu oddelku predlog, da napoti k nam ob prihodu in odhodu iz podjetja vsakega mladinca, da bi bilo naše delo lažje. Ne bi bilo tudi napak, če bi bila v urnik uvajalnih seminarjev za novosprejete člane kolektiva upoštevana tudi šolska ura, na kateri bi aktivist TK ZMS pojasnil namen in vlogo mladinske organizacije v tovarni.

Bližajo se volitve v aprilu ter praznik mladih ljudi. Ob prazniku dela in dneva mladosti namerava komite organizirati akcije, o katerih pa bo beseda v sledeči številki »Železarja«. Naj omenim še to, da smo prejeli povabilo za sodelovanje v oddaji »Kaj več o slov. železarnah« v organizaciji mladine z Jesenic. Sklenili smo odzvati se vabilu. Oddaja bo prirejena v čast 30. obletnice stavke v največjem slovenskem metalurškem kombinatu.

Komite se zaveda, da bo deloval uspešno le s predpogojem discipline v samem komiteju. Zaradi tega je na svoji II. redni seji sprejel sklep, da se za trikratno neupravičeno odsotnost s seje člana izključi iz komiteja, člana ZK pa še predlaga TK v kaznovanje.

Ker bo ta članek objavljen v številki glasila, ki bo izšel koncem aprila, želim v imenu komiteja ZM vsem delovnim tovarišem v tovarni, posebej še mladini, vesel in srečen praznik dela, v bodočnosti pa še več sodelovanja. J. K.

OBLETNICA KRVAVIH BORB

Šlo je za uresničenje sporazuma glede uslužbenskih in mezdnih zadev; toda »kraljevska vlada« se je obotavljala in ni hotela uresničiti sporazuma. Zato se je opolnoči med 15. in 16 aprilom 1920 začela v Sloveniji velika železničarska stavka. V dogodke je posegla policija; tedaj pa je stavka prerasla v splošno delavsko stavko. Za 24. april je bilo v Ljubljani napovedano veliko protestno zborovanje. Toda sprevod delavcev, ki je krenil na zborovanje, je napadel na Zaloški cesti kordon policije. V boju s policijo je padlo 12 odraslih in en otrok, nad 30 delavcev pa je bilo ranjenih. Ker policija ni imela uspeha, je stavkovno gibanje dokončno zatrla vojska. A šele 23. aprila so odšli na delo železničarji, rudarji pa šele 2. maja.

Buržuazija je krvavo obračunala z borci za pravice delavskega razreda; z dela so odpustili 404 železničarje. Vse te drakonske mere pa niso zatrle upornega duha delavskega razreda. Še in še so segali po raznih metodah borbe proti izkoriščevalstvu, še in še so štrajkali, če je bilo treba. V štrajkih so krepili udarno moč, odpornost politično zrelost. Trpeli so in se borili, dokler ni delavski razred prevzel v naši domovini oblast v svoje roke in uvedel novo družbeno ureditev. U. R.

Z OBČNEGA ZBORA

(Nadaljevanje s 5. strani)

vprašanja. Tudi v letošnjem letu situacija ne kaže na boljše, vendar si je gradbeni odbor za novo šolo zadal nalogo, da je treba letos za vsako ceno najti sredstva za prvo fazo gradnje, v naslednjem letu pa naj bi se gradnja nadaljevala tako, da bi lahko za šolsko leto 1966/67 že dali nove šolske prostore v uporabo.

Tovariš MIKLAVC Albin, finančni direktor podjetja je v svoji razpravi uvodoma opozoril, da sovpada naš občni zbor z obletnico, ko je na V. Kongresu sindikatov Jugoslavije v uvodnih besedah tovariša Tita in po referatu tovariša Vukmanovića ter številnih drugih diskutantov bila poudarjena potreba krepitve samostojnosti pri razpolaganju s potrebnimi materialnimi sredstvi za boljši življenjski standard in razširjeno reprodukcijo, kar pomeni večjo samostojnost kolektivov pri odločanju s sredstvi, ki so jih prigospodarili ter odstranitev vmešavanja družbeno političnih faktorjev v družbeno proizvodnjo ali razpolaganje po njihovi presoji. Priče smo, da se je v zadnjem času v tem oziru mnogo spremenilo in da številni novi zakoni, sprejeti v tem razdobju tudi resnično omogočajo, da ostaja podjetjem del sredstev na razpolago. Res pa je tudi, da so nekatere gospodarske panoge še vedno v neenakem pravnem položaju, kar zlasti velja za podjetje črne metalurgije. Tem podjetjem je namreč bil ukinjen 15 % prispevek iz dohodka za panogo 114, toda kljub številnim dokaznim materialom, v kakšnem poiožaju se nahaja črna metalurgija, je obveljal predpis, da morajo železarne, ki imajo v svojem sestavu panogo 117 ta prispevek obračunati. S tem smo v lanskem letu izgubili 114 milijonov, ki bi jih lahko vložili v svoje sklade, katere pa tako nujno potrebujemo.

Zaradi pomanjkanja elektroenergije in neobratovanja elektroplavža smo dokaj izgubili pri proizvodnji. O rešitvi tega problema še ni nobenega obvestila, čeprav so bili o tem obveščeni višji forumi. Krivda za nastalo situacijo pa ne zadene kolektiva. Tudi ima črna metalurgija težave zaradi plafoniranih cen.

Že v prvem četrtletju nas težijo nelikvidnost naših odjemalcev, izredno slabo plačevanje terjatev s strani kupcev ter nizek dotok plačane realizacije.

Za nižje kategorije zaposlenih smo v preteklem razdobju našli rešitev osebnega dohodka s povečanjem točk analitične ocene, treba pa bo rešiti tudi problem nagrajevanja vodilnega kadra v proizvodnji in ostalih strokovnih službah. Tudi z uvajanjem skrajšanega delovnega časa bomo lahko pričeli le postopoma in to najprej pri tistem obratu, ki ima že sedaj podane najbližje pogoje. Pri tem pa bo treba seveda paziti, da ne bo prišlo do povečane delovne sile, znižane produktivnosti in padca ekonomičnosti poslovanja. Tudi problemov delovne discipline v podjetju, ki ni zadovoljiva, bo treba posvetiti mnogo pažnje, zlasti glede neopravičenih izostankov, zamujanja na delo, vinjenosti in samovoljnega jemanja prostih dni. Posebno vprašanje predstavlja tudi družbeni standard: reševanje stanovanjske problematike, društvene dejavnosti, rekreacije in kulturnega razvedrila ljudi, družbene prehrane in zdravstvenega vprašanja. Tem problemom bo treba v bodoče posvetiti še več pozornosti. Vključiti pa bo treba pri reševanju teh vprašanj tudi organe občinske skupnosti, socialnega zavarovanja in republike. Stanovanjsko problematiko smo sicer v lanskem letu nekoliko oblažili, vendar bo treba v nadalje tudi tu vlagati sredstva, da bomo rešili pereča vprašanja.

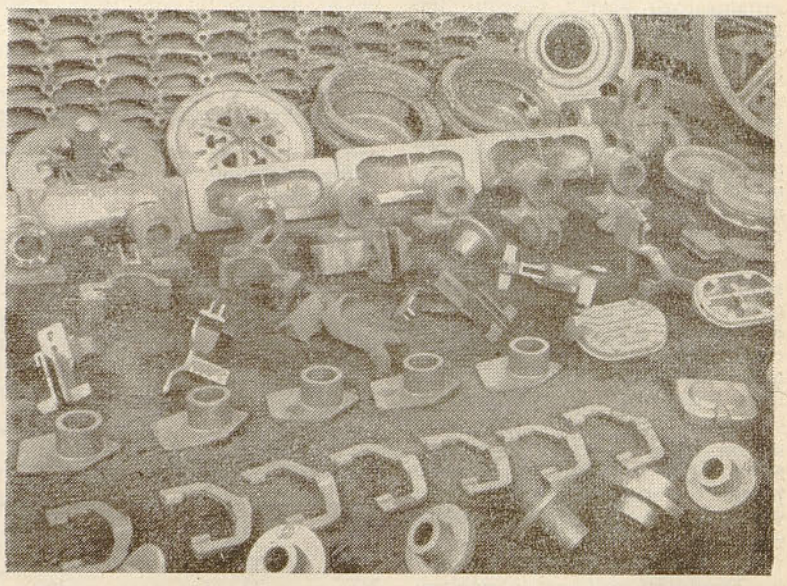

Sindikalna podružnica si mora pri reševanju skupnih nalog oziroma akcij bolj aktivno vključiti in postavljati jasna stališča ter predloge, kako reševati probleme v zadovoljstvo celotnega kolektiva.

OBRAČUN NA SVETINI

Od prvega trenutka zasedbe naše dežele se je okupator trudil, da bi našo štajersko deželo popolnoma ponemčil. Ošabni Hitler je ob obisku Maribora izdal povelje: »Napravite mi to deželo zopet nemško.« Ta nori zločinec pa ni hotel vedeti in njegovi sluge tudi ne, da ta dežela ni bila nikdar nemška in zahvaljujoč zvestim in hrabrim sinovom in hčeram, zahvaljujoč našim junaškim borcem je slovenska tudi ostala. Obdržati to prelepo deželo slovensko pa nikakor ni bila lahka naloga v štirih letih divjanja nacifašističnih tolp. Res so se že v letu 1941 formirale prve grupe in potem redne enote narodnoosvobodilne vojske, toda pogoji borbe z okupatorjem so bili prav na Štajerskem izredno težki. Izselitve, zaporedne aretacije, mučenja, streljanja, vse to je kazalo na dosledno izvršitev Hitlerjevega povelja, na popolno iztrebljenje slovenskega življa na Štajerskem. Tako bi se bilo tudi zgodilo, če bi naši ljudje v teh strašnih dneh obupali, klonili in se pustili iztrebiti. Naš narod se je iztrebljenju odločno uprl; ko je bila sila najhujša, so se pojavili borci partizanskih enot in vlili ljudem zopet upanje in tolažbo. Potem je v skrajni stiski prišla na ta teritorij zmagovita XIV. divizija in nudila pomoč enotam naše vojske in vsemu osvobodilnemu gibanju, vlila je našim ljudem pogum in jim dala nojenci, vsi izdajalci niso zalegli s vega poleta. Vsi ovaduhi, vsi izprisvojim podlim ravnanjem, vsa sredstva nasilja so bila preslaba proti mogočni volji našega naroda za obstanek, za borbo do zmage nad nasiljem, do odprave krivičnega starega družbenega sistema. Kjer pa ni zaleglo nasilje, so se nekateri lisjaki v nemški službi posluževali tudi zvijačnosti, bili so prijazni z nekaterimi našimi ljudmi, vztrajno so jim vcepljali nemškega duha in jih učili »kulturnega« nemškega jezika. Urili so naše podeželske ljudi v Wehrmanschaftu v obrambnih sposobnostih proti »tolpam rdečkarjev«. Brat celjskega župana Himmerja je imel nad vasjo Svetina lovsko kočo, kjer je sprejemal vermane in jih učil, kako se je treba boriti proti hostarjem, ki »niso nobena prava vojska«. Poveličeval je zmage nemške vojske, ki je pa takrat že krepko korakala proti mejam nemške države in zapuščala s »taktičnim umikanjem« okupirane dežele. Himmer je poizkušal z vsemi metodami ponemčevanja, zvest Hitlerjevemu povelju. To nemško gnezdo sredi slovenskih naselij je bilo torej nevarno in ga je bilo treba uničiti.

To nalogo si je zadal štab Kozjanskega odreda in v prvih dneh maja odšel proti Svetini. Obveščevalci so prinašali v štab dragocena poročila o obnašanju nemškega gospoda, o njegovih metodah, navadah pri ponemčevanju in urjenju vermanov in zadnje dni o dnevih, ko je imel sestanke z vermani, o dnevih, ko je odhajal v Celje na poročanje svojemu bratu in ostalim gestapovcem.

V noči od 7. na 8. maj 1944 so se kolone borcev Kozjanskega odreda približale vasici Svetina, zavzele položaje, ena kolona pa je krenila na hrib, kjer je v svoji lovski koči pravkar imel Himmer sestanek in inštruktažo z vermani. Iznenaden prepad, obkolitev in vpad v vilo je vnesel med zborovalce popolno zmedo. Partizani so hitro opravili svoje delo in odvedli Himmerja v vas, kjer so mu sodili in izvršili smrtno kazen. Miting v vasi je vlil ljudem zopet zaupanje vase; postojanka predstavnika propadajočega nemškega rajha je bila likvidirana, predstavniki nadutih Nemcev tudi in to je opogumilo ljudi iz Svetine in okoliških vasi, ki so prisostvovali mitingu. Po zborovanju so odšli vermani na svoje domove in prinesli nemške uniforme in orožje, izročili vse skupaj partizanom, vrste borcev Kozjanskega odreda pa so sprejele nove borce iz teh vasi, kjer so ljudje uvideli, da se nemškemu gospodovanju le bliža konec.

Že nekaj let je 8. maj krajevni praznik Krajevne skupnosti Štore, ki ga proslavljamo s športnimi in kulturnimi prireditvami, v spomin na zmage Kozjanskega odreda, ki ga je tudi v tej akciji vodil naš dober znanec tov. Marjan Jerin, danes upravitelj I. osnovne šole v Celju. Že večkrat nam je tov. Jerin na naših prireditvah govoril o borbah Kozjanskega odreda in nam obujal spomine na slavne dni naše zgodovine, kar je zlasti poučno vplivalo na našo mladino, ki ji verjetno še premalo prenašamo tradicije iz časov narodnoosvobodilne borbe, iz časov naše zmagovite revolucije. U. R.

Nomenklatura materiala - predpogoj za prehod na strojni obračun materiala

Vse hitrejši tempo proizvodnje postavlja pred organe upravljanja in vodenja problem, kako zajeti, zbrati in obdelati vse obsežnejše podatke o današnjih vedno bolj dinamičnih proizvodnih procesih. Mehanizacija in avtomatizacija sta postali sestavni del sodobne proizvodnje in vplivali na njen velik porast. V povojnih letih smo vso skrb in pozornost posvetili nenehni rasti našega gospodarstva, predvsem neposredni proizvodnji

Ves ta hitri razvoj pa je sprožil vrsto novih problemov. Med produktivnostjo v proizvodnji in administraciji je prišlo do velikih nesorazmerij.

Spremljanje tako hitrega tempa proizvodnje in vse ostalo dogajanje v našem gospodarstvu zahteva visoko raven organizacije dela in le-ta mora zagotoviti brezhiben pregled nad dogajanji in na osnovi teh planirati nadaljnji razvoj in delo.

Produktivnost v administraciji bi morala naraščati sorazmerno s produktivnostjo v proizvodnji. Nasprotno temu je stanje pri nas. Medtem, ko v proizvodnji še nekako sledimo industrijsko visoko razvitim državam, pa v produktivnosti naše administracije močno zaostajamo. Naša administracija ni zmožna zadovoljiti vseh potreb, oziroma zahtev današnjega gospodarskega utripa. Danes ni dovolj, da v gospodarskih organizacijah le ugotavljamo in registriramo osnovne poslovne dogodke, temveč je treba uskladiti osnovne podatke proizvodnje, tekoče spremljati proizvodnjo, pripraviti podatke za realno planiranje, pripravo, terminiranje, kontrolo in za sam obračun proizvodnje. Potrebne so hitre in točne informacije o proizvodnji in o sredstvih. Vsi ti podatki in informacije morajo biti točni in hitro podani (v tem se vidi ekspeditivnost današnje administracije). Vse to lahko dosežemo le z avtomatizacijo in mehanizacijo administrativnega poslovanja, tj. z uvajanjem mehanografskih sredstev s katerimi lahko obdelujemo podatke iz različnih področij.

Predpogoj za materialni obračun na sredstvih višje mehanizacije je nomenklatura materiala. Pri nas smo s tem začeli že v lanskem letu in bo že v doglednem času dokončana. Že vrsto let zasledujemo v inventurnih elaboratih potrebe po novi šifraciji materiala, ki naj bi odpravila nekatere pomanjkljivosti. Vse stvari pa ne bodo dokončno urejene vse dotlej, dokler ne bo rešeno vprašanje utesnjenosti naših skladišč. Z novo nomenklaturo se bo material po razsežnosti povečal, saj bodo vrste blaga zahtevale svoj prostor, medtem ko imamo sedaj več vrst blaga na enem mestu, na skupni kartici. Ker smo tudi zainteresirani (seveda, če bodo sredstva dovoljevala), da z uvajanjem raznih mehanografskih sredstev približamo našo administracijo k sodobnejšemu obdelovanju podatkov, smo že to nomenklaturo priredili za sam strojni način obdelave. To delo pa je sila zamudno, saj smo morali najprej urediti obstoječi material in šele nato začeti s konkretnim delom. Vsak material bo imel dve šifri: analitično, ki bo imela 12 mest in njej odgovarjajočo 6-mestno operativno šifro, ki bo vsebovala tudi kontrolo. Analitična šifra v glavnem vsebuje vejo skupino materiala, vrsto in podvrsto (predmet materiala), kvaliteto, obliko in dimenzijo (ali tekočo številko). Ključ za vejo 114 izgleda vsebinsko takole:

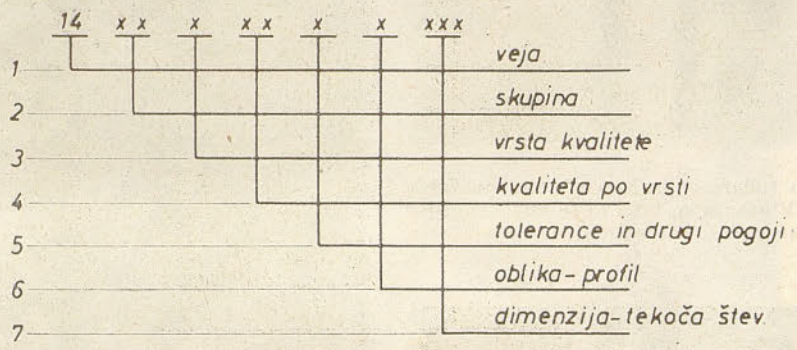

Tretje in četrto mesto v ključu (2). Skupina po nomenklaturi je izdelana na osnovi državne nomenklature, peto mesto (3) — vrste kvalitete, po grupah kvalitet, ki so označene v ključu »za čelik«, katerega je izdal »Metalbiro«. Vrste kvalitete konstrukcijskih jekel je z ozirom na uporabo razdeljen še na podvrste, šesto in sedmo mesto (pod 14) kvaliteta po vrsti je sestavljena po JUS standardu in so zajete vse kvalitete jekel, katere obsega program jugoslovanskih železarn; osmo mesto (5) označuje posamezne variante kvalitet, devet mesto pod (6) označuje posamezne oblike materiala; deseto, enajsto in dvanajsto mesto označujejo dimenzije odvisno od oblike in podobno. Šifre za dimenzije so v posebnem šifrantu dimenzij, ki ga lahko uporabljamo po potrebi še v drugih vejah dejavnosti. Pokazalo se je, oziroma mnenja nekaterih so bila, da bi 12-mestni ključ motilo osebje, ki se ukvarja z materialom, smo zato vsaki analitični šifri dodali 6-mestno operativno šifro, ki se bo uporabljala v operativi. S tem, da bomo novonabavljenemu materialu določili vse svojine, bo onemogočena zamenjava materiala v skladiščih. Material bo skratka dobil tisto svoje mesto, kamor spada. Skladišča bodo bolj urejena, permanentne inventure olajšane, prav tako mesečno vsklajevanje med skladiščno kartoteko in materialnim knjigovodstvom. Če pa bi imeli že stroje višje, oziroma visoke mehanizacije, pa bi lahko vse službe v podjetju, ki manipolirajo z materialom dobile mesečne preglede vskladiščenega materiala po kvaliteti, količini, dimenzizah, cenah in podobno. Tak šifrant bo treba pri uporabi nujno nadzorovati. Treba ga bo izpopolnjevati in iskati še morda boljše rešitve. Treba bo vsekakor misliti na osebo, ki bo stalno delala na šifrantu, poleg še ostalih dolžnosti, ki bi jih naj tako delovno mesto imelo.

Sprva je bil namen, da pridemo na novo nomenklaturo koncem leta 1964. Ker pa bi enkratni prehod lahko povzročil večje zastoje in komplikacije, smo se odločili, da se nomenklaturo razreda 3 najprej v celoti konča (v kolikor bo možno na IBM stroju v Jesenicah) in nato postopoma urejamo v prvih mesecih leta 1965.

Če nam bo uspelo, smo lahko zadovoljni, saj bomo s tem opravili važno nalogo, ki je bila tako nujno potrebna.

K. K.

Cvetke iz naših logov

V zapisnikih beremo: Tov. N. N. je bil zadolžen pri delu . . .

Pomnimo, da je zadolžen običajno tisti, ki ima dolgove, katere mora poravnati. Ni sicer nujno, da je dolg vedno nekaj materialnega, saj je naš veliki pesnik Oton Župančič napisal: »Veš poet svoj dolg? Vendar zapisnikov ne pišemo v obliki pesmi, zato ne veljajo enaka pravila. Tudi je povsem pravilno, ko rečemo: Dolžni smo zahvalo . . . Dolžni smo izpolnjevati svoje obveznosti . . . Opraviti moramo svoje dolžnosti . . . Imamo dolžnosti do skupnosti itd. Trpne oblike »zadolžen« pa se izogibamo, uporabljajoč te-le oblike: Sklep je bil sprejet, da tov. N. N. prevzame dolžnost . . . Po sklepu . . . Prevzame tov. N. N. dolžnost . . .

Redkeje zasledimo: Ker ni bilo več kaj za poročati, se je seja zaključila. »Za sestaviti«, »za poročati«, »za delati« itd. so sestave, ki so prevzete iz nemškega jezika; predlog za enostavno izpustimo; tudi sejo vedno nekdo skliče, torej jo tudi nekdo zaključi. Stavek naj torej glasi: Ker ni bilo več česa poročati, je tov. N. N. sejo zaključil . . . ali pa: Ker je bil dnevni red izčrpan, je tov. N. N. sejo zaključil.

Lahko smo tudi prepričani, da ni krivda tiskarskega škrata, da v slovenskem pravopisu, kakor tudi v slovenskem slovarju zaman iščemo »slovensko« besedo p o s e č a t i (npr. sestanke). To pa nas žal večkrat ne moti, da ne bi zapisali: Mnogi tovariši so posečali sestanke redno. Prav malo truda nas stane, da se spomnimo ob takšnih primerih domače besede o b i s k. Torej: Mnogi tovariši so obiskovali sestanke redno . . .

Še celo pri belem dnevu se nam zdi čudno, ko preberemo: Večji odstotek njih pa je bil angažiran pri delu na terenu . . .

Pojm o d s t o t e k je že dokaj časa čisto računski pojm in bi ga pri terenskem delu ne bilo mogoče angažirati; če pa bi ta pojm zamenjali z v e č i n o bo pa stavek postal kar razumljiv. Brez nevarnosti za splošno zdravje pa bi bila tudi opustitev dosledne uporabe besede a n g a ž i r a t i. Se sicer kot tujka »nobel« izgovarja, pa ne zadene vedno v črno. Svoj koren ima ta tujka v besedi g a ž a, kar pomenili letna plača. To nam potem tudi pojasni, kedaj naj besede a n g a ž i r a t i ne uporabljamo. Naš stavek lahko mirne vesti predrugačimo: Večinoma so bili zaposleni na terenu . . . ali pa: Večina je prevzela dolžnosti na terenu . . .

Strokovna tehnična knjižnica

Danes zelo hitro živimo in pri tem radi marsikaj prezremo ali pozabimo. Tako očividno pozabljamo tudi vlogo in pomen naše strokovne tehnične knjižnice, omalovažujemo njeno vlogo pri izobraževanju strokovnih kadrov, njen delež pri domači operativi v proizvodnji, kajti že mesece je tako utesnjena, da ne ustreza več svojemu namenu.

Ob utesnitvi so ji obljubili: »Samo za tri tedne!« — Iz tega je nastalo leto dni. Ko je bil ustanovljen raziskovalni oddelek, je strokovna tehnična knjižnica zaradi boljše funkcionalnosti prešla v okrilje tega oddelka, kjer naj bi dobila tudi svoje prostore in bi mnogo bolje služila svojemu namenu.

Sredstva, ki jih podjetje vlaga v knjižnico, nazadnje niso tako majhna in škoda bi bilo, če bi zaradi neustreznih prostorov strokovna tehnična knjižnica ne dosegala namena. Poleg tega pa bi zanemarjanje tega vprašanja pomenilo nepoznavanje smernic današnjega razvoja. Znano je, da se celokupno znanje človeštva v 10 letih podvoji, nova odkritja v prirodoslovnih in tehničnih znanostih rastejo še veliko hitreje, sleherni dan prinaša uvajanje novih tehnoloških postopkov itd. in razumljivo je, da morajo naš tehnični kader pa tudi drugi vodilni ljudje ta razvoj spremljati še posebno zato, ker smo strašansko zaostali in moramo stremeti, da se iz te zaostalosti čimprej izkopljemo. Izkopali pa se bomo tako, da zamenjujemo staro z novim. Ni moj namen, da bi utemeljeval potrebo ali obstoj strokovne tehnične knjižnice, ker se mi zdi odveč, saj mora to biti dobro znano tako organom upravljanja, kakor vodilnim ljudem v podjetju.

To naj bo le opozorilo, da bi pri prihodnjem razdeljevanju prostorov knjižnice ne prezrli, kajti prezrtje bi se neminovno prej ali slej zelo negativno odrazilo v gospodarskem učinku podjetja.

Končno naj še spomnim: govorimo in pišemo o opustitvi obrtniškega načina proizvodnje in o nujnosti prehoda k industrijski proizvodnji; razpravljamo o dokumentaciji notranje standardizacije in o drugih elementih industrijske proizvodnje (statistična kontrola kvalitete) pa pri tem pozabljamo, da izvedba tega ni mogoča brez ustreznih prostorov pri knjižnici v raziskovalnem odelku.

ing. Rupnik

Zakaj toliko požarov in nesreč

Otroci so zanetli požar! Gorel je gozd! Eksplozija poškodovala stanovanje in povzročila težke opekline na stanovalcih itd. Take in podobne naslove ter članke lahko beremo dnevno v našem časopisju. Pri vsem tem se sprašujemo zakaj ljudje ne spoštujejo preventivnih predpisov, raznih navodil, ki so posredovana preko tiska, radia, televizije, potom raznih predavanj in opozorilnih napisov, zakaj toliko žrtev in škode?

V zadnjem času je bilo več primerov eksplozij v stanovanjih, ki so nastale zaradi nepravilnega ravnanja z vnetljivimi tekočinami. Uporabljati bencin in druge lahko vnetljive tekočine za pranje perila in čiščenje oblek je zelo nevarno, posebno še pri odprtem ognju. Če že ne gre drugače, da se je treba poslužiti takšnih čistilnih sredstev, je treba preprečiti vsako možnost eksplozije, to je ugasniti odprte peči in svetilke (petrolejke), opustiti kajenje in prostor dobro zračiti. Tudi neizpravna električna stikala, vtičnice in likalniki na oglje so nevarni.

Poleg omenjenih primerov povzročajo v zadnjem času precej škode gozdni požari. Važnost gozdov je pri nas že splošno znana, vendar se tega premalo zavedamo. Gozdovi vplivajo blagodejno na splošne klimatske, zdravstvene in turistične razmere neke pokrajine. Uravnavajo splošni obtok vode, varujejo naselja in poljedelska zemljišča poplav, vetrov in viharjev, skratka vplivajo odločilno na rodovitnost posameznih krajev. Razen teh poznanih koristi nam gozdovi dajejo potrebne surovine: les in drva, stelja, smola, gozdni sadeži itd. Če vse to pomislimo šele vidimo, kolikšna je vrednost gozdov za naše gospodarstvo. Zato ni dovolj, da znamo obnavljati in iskoriščati gozdove, temveč jih moramo istočasno znati tudi obvarovati pred mnogimi nevarnostmi. Poleg živalskih, rastlinskih in drugih škodljivcev je ogenj, oziroma požar eden najnevarnejših uničevalcev gozdov. Večina gozdnih požarov nastane zaradi nepreviden sti in malomarnosti ljudi, predvsem otrok, ki netijo ogenj na prostem v bližini gozdov, ali celo v gozdu samem. Lahkomiselno odmetavanje, neugašenih cigaretnih ogorkov na tla je povzročilo že mnogo gozdnih požarov. Največja nevarnost za nastanek gozdnih požarov je v spomladanskih mesecih (marec-maj), ko skopni sneg in se zemeljsko pokrivalo (trava in druge rastline) osušijo a še ne ozeleni. Spomladi so tudi česti vetrovi, ki še povečajo to nevarnost. Ker povzročajo gozdni požari našemu gospodarstvu ogromno škodo je nujno, da vsi državljani sodelujejo pri izvajanju preventivnih predpisov, da se število gozdnih požarov omeji in preveči. Prav posebno je treba paziti na nedorasle otroke, da se ne bodo igrali z ognjem in vžigalicami. Tu seveda ni dovolj samo skrivati vžigalice in druge vžigalne naprave, temveč moramo skrbeti tudi za to, da si jih ne bodo otroci sami kupovali. Upoštevati je treba tudi naslednja navodila, ki jih predpisuje zakon o varstvu pred požari:

— varovati gozdove pred požarom je dolžnost vseh državljanov, državnih organov, organizacij in uradnih oseb;

— netiti v gozdu ogenj na prostem je prepovedano od 1. marca do 15. novembra;

— ob močnem vetru je netenje ognja v bližini gozda in v gozdu sploh prepovedano;

sežiganje lubja in vejevja ter ostalega škodljivega plevela je dovoljeno samo ob mirnem vremenu pod nadzorstvom gozdarskega uslužbenca.

Ukrepi za gašenje požara:

Kdor zapazi, da gozd gori je dolžan, če je to mogoče ogenj sam pogasiti. Če tega ne more, naj po najbližji poti o požaru obvesti gozdarskega uslužbenca, postajo ljudske milice, gasilce ali kateri koli najbližji organ državne uprave.

S široko ter skupno preventivno akcijo bomo uspešno posegli v borbo za preprečenje nastanka gozdnih požarov in s tem obvarovali naše bogastvo pred uničenjem.

Pravilnik o osebnih zaščitnih sredstvih

Delavski svet podjetja je na svojem 14. zasedanju sprejel Pravilnik o osebnih zaščitnih sredstvih, ki urejuje vprašanja nabave, uporabe, zamenjave, in razdelitve osebnih zaščitnih sredstev. Pravilnik je bil v razpravi v vseh delavskih svetih enot, ki so dali vrsto pripomb. Pravilnik je sestavljen iz tekstualnega dela in razdelilnika. V tekstualnem delu so splošne določbe, med katerimi omenjamo samo najvažnejše. Ena najvažnejših določb je ta, ki nalaga vsem zaposlenim dolžnost, da zaščitna sredstva redno uporabljajo. Delavec, ki na delovnem mestu predpisanih zaščitnih sredstev ne uporablja, odgovarja disciplinsko in materialno. Ponovno je kot varstveni ukrep vnešeno določilo, ki nalaga vsemu vodilnemu osebju, da vsakega delavca zaposlenega na njihovem delovnem področju takoj odstranijo z dela, če opušča uporabo zaščitnih sredstev. Takšna odstranitev z dela traja do konca izmene in jo je smatrati kot neupravičen izostanek z dela. Nadaljnja določila pravilnika obravnavajo postopek ob zamenjavi po dotrajanju, predčasni uporabi in v primerih premestitve iz obrata v obrat. Ob premestitvi iz obrata v obrat obdrži delavec vsa tista zaščitna sredstva na katera je upravičen na novem delovnem mestu. Ostala pa mora vrniti v obratu, v katerem je bil do sedaj.

V primerih, ko delavec odide iz podjetja, pa ne odda zaščitnega sredstva mora podjetju povrniti vrednost glede na izrabo. Težave so odgovornim osebam v obratih povzročali tudi roki trajanja zaščitnih sredstev. Ti roki so sedaj določeni v razdelilniku posebej za vsako delovno mesto in vsako zaščitno sredstvo. Da pa je zagotovljeno tudi varčevanje s temi sredstvi, pa določa pravilnik, da v primerih, ko osebna zaščitna sredstva ne dotrajajo v času, ki je v razdelilniku določen kot rok trajanja, jih delavec ne more nadomestiti z novimi, temveč jih je dolžan uporabljati do stvarne dotrajanosti.

Pravilnik je razmnožen v obliki brošure ter ga bodo v kratkem prejeli obratovodstva, vsi delovodje in predsedniki komisij HTV pri delavskih svetih enot.

IZ ZGODOVINE PODJETJA CEVNA LIVARNA

Napis v levem kotu slike pojasnjuje, da so na njej uradniki in delavci rudarske družine »Rudnik in železarna Štore« iz leta 1883. Žal o sliki nimamo nobenih drugih podatkov. V ozadju so hiše, ki še danes stojijo: v desni je bil zdravnik in bolnica oz. ambulanta. (Slika je last Železarne)

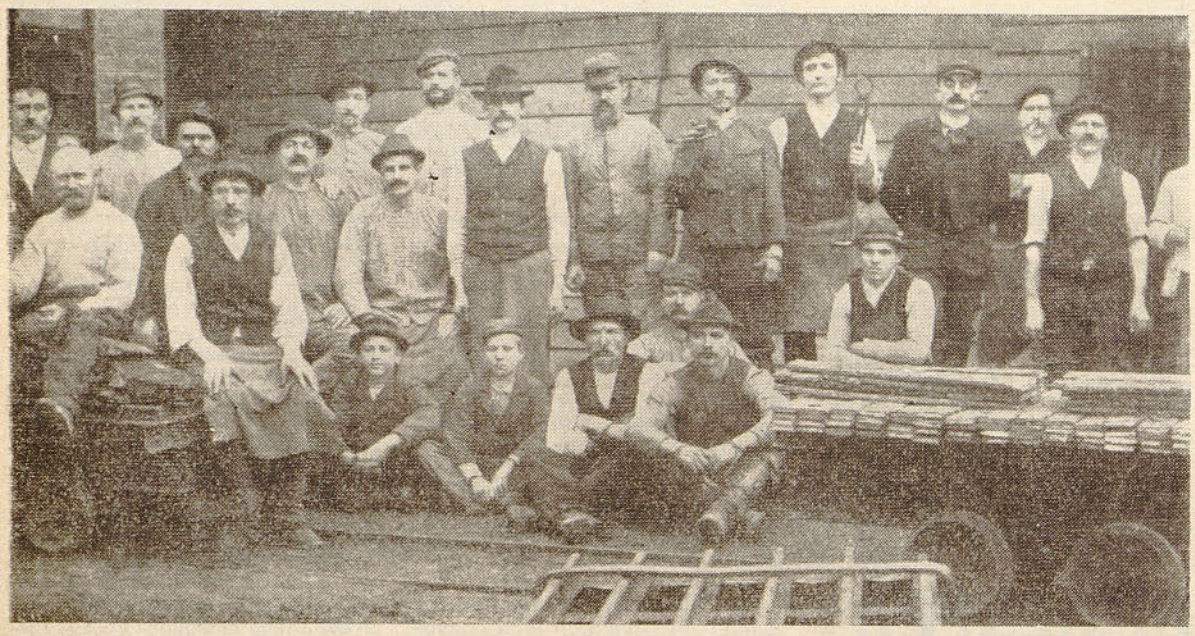

Posnetek pudlarjev izvira verjetno iz leta 1905. Sedijo od leve proti desni: Pustek, Seničar, Rozman, Kotnik; spredaj na tleh tretji Bevc Miha. Stojijo 3. Kompolšek, 4. Šali, 5. Kumer, 7. Tanšek in 10. Janežič. (Slika je last Seničar Franca)

Še enkrat pudlarji. Od leve proti desni so: 1. Pustek, 2. Šrot, 3. Klajnšek, 4. Rozman, 6. Pokelšek, 8. Seničar, 9. Pozinek in 11. Tanšek. Slika posneta takrat ko gornja. (Slika je last Seničar Franca)

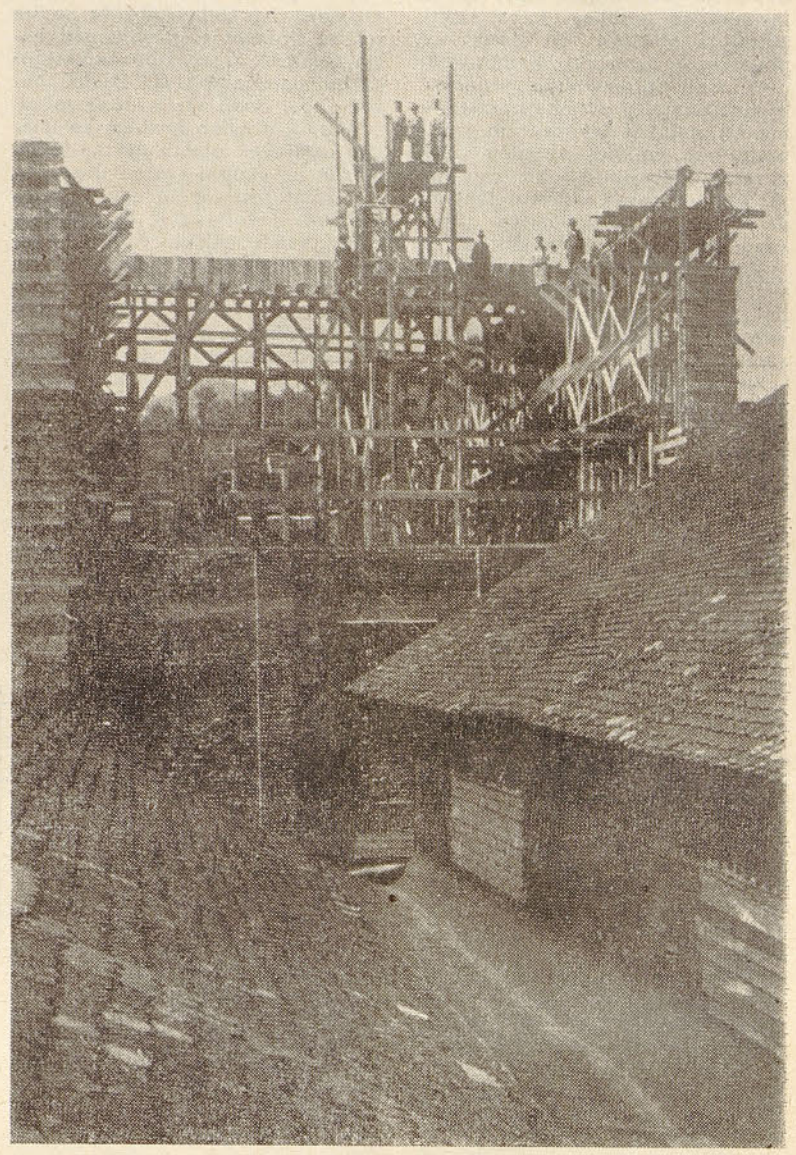

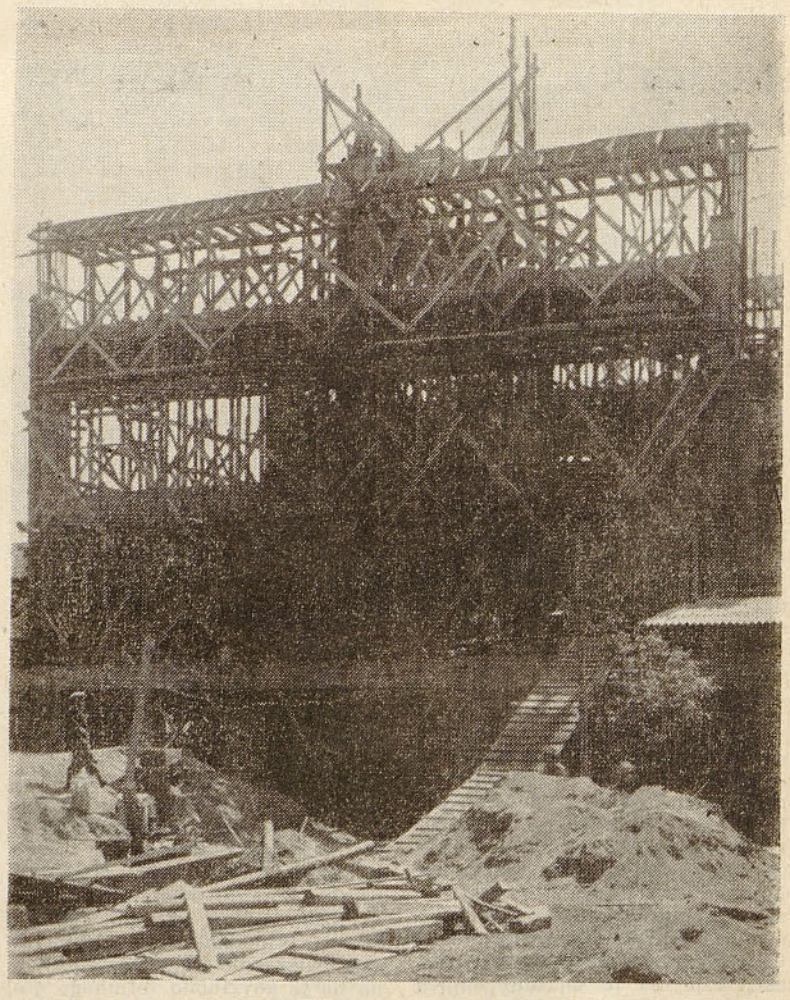

Iz šolske kronike osnovne šole za leto 1938/39, katero je pisal učitelj Črnigoj Slavko, povzemamo naslednji zapis: »Ker je tukajšnja železarna glede svojih izdelkov vodilna tovarna glede litine je kupila od »Strojnih tovarn in livarn v Ljubljani« celotni obrat za vlivanje cevi, radi česa je letos zgradila 1 veliko poslopje za tozadevno obratovanje, ki bo stalo ca. 4 milijone dinarjev. V svrho tega so sprejeli še 65 novih delavcev. Tako sedaj zaposluje podjetje »Rudnik in železarna Štore« v celoti 460 delavcev«. Na slikah je prikazana stavba cevne livarne med gradnjo.

IZ ZGODOVINE PODJETJA

NEKAJ SPOMINOV NA UČNO DOBO MED I. SVETOVNO VOJNO

(Objavljamo pismo tov. HRASTNIK Filipa, upokojenca Železarne Štore, ki je začel delati redno v Železarni že leta 1922 in delal nepretrgoma do l. 1954, ko je bil upokojen. V pismu na zelo zanimiv način opisuje nekdanje delovne pogoje v Štorski Železarni.)

Napis na sliki pojasnjuje, da so na njej delavci »Mehanične delavnice Štore« v letu 1905

Brezskrbna otroška leta so se na mojo žalost končala leta 1912. Takrat sem izstopil iz osnovne šole, katero sem obiskoval v Štorah. Pričele so se skrbi za moj lastni obstoj in za mojo prihodnost. Oče me je kmalu spravil v tovarno, kjer sem se v zidarskem oddelku moral spoprijeti s težkim fizičnim delom. Voziti sem moral samokolnice in prenašati polne škafe na glavi. Za moja leta — star sem bil 14 let — je bilo to nad vse težko in sem obupaval, v strahu na težke posledice.

Spominjam se še, ko sem nekoč malo počival ob samokolnici, pa se je nenadoma znašel za menoj takratni direktor Jellek: oplazil me je s palico po zadnjici in me ozmerjal za lenuha. Ta okoliščina me je močno vznemirjala, saj sem bil kandidat na listi za bližnje sprejemanje v uk. Na listi je bilo mnogo imen, vendar se ni upoštéval vrstni red, veliko je bilo odvisno od protekcije.

No, vendarle sem prišel na ta začetni cilj in leta 1914 sem bil sprejet v uk za strojnega ključavničarja. Pa kaj, ko je zaradi avstrijsko-nemškega militarističnega napuha izbruhnila leta 1914 vojna, ki je prinesla grozanski pokolj in lakoto. Kaj kmalu je pričelo zmanjkovati vsega, živeža in materiala in premnoge naše ljudi je za vedno pokrila tuja zemlja. Leta 1915 so rekrutirali za fronto že fante 18 let starosti. Pred odhodom smo se še slikali v slovo, kar nas je bilo med seboj povezane skupine vajencev. Obe sliki sta bili posneti za škarpo poleg mehanične delavnice. Vajeniška slika je stara 50 let, skupina iz mehanične pa 60 let, zato je posnetek že precej slab.

Čez leto dni sem tudi jaz dopolnil 18 let in prišel je čas, da postanem rekrut. Moja učna doba je bila s tem prekinjena do leta 1921, nakar sem svojo učno dobo še nadoknadil z 10 meseci.

Po kapitulaciji Austro-Ogrske leta 1918 mi je usoda naklonila še 10 mesecev ujetništva, nato pa sem branil severno mejo na Koroškem 10 mesecev. Meni je vojna prizanesla, izgubil pa sem enega brata na ruski fronti in to že kar v začetku vojne.

Naj se vrnem nazaj v učno dobo; kakšni so bili delovni in učni pogoji? Nič kaj pohvalnega ne morem izreči. Res je, da smo se tištega, česar smo se naučili, dobro naučili. Saj so bili štorski pomočniki povsod dobrodošli in so jih radi sprejemali v delo, tako ključavničarji, kakor livarji in modelni mizarji.

Drugače pa se pogoji pred 50 leti močno razlikujejo od tistih, ki so danes. Dnevni delovni čas je trajal 10 ur. Vojna je potrebovala vsakovrsten material, tako, da smo morali delati še po 2 naduri. Izdelovali smo dve vrsti strojev za izdelavo podpornih žebljev. Imenovali so jih »pegau-stroji«, ker so jih pošiljali v Pegau v Avstriji. Pozimi so nam naprtili še posebno delo — ogrevanje delavnic dve uri pred pričetkom dela, torej ob 4 zjutraj. Peč je bila sila primitivna. Če si naložil preveč premoga, je prišlo tudi do eksplozije in je treščilo pokrov v strop. V zimskem času je bilo tudi skoraj polovica delovnega časa tema. Svetili smo s petrolejkami in rudarskimi ročnimi svetilkami.

Pokoren sem moral biti vsakemu pomočniku, če nisem hotel odnesti kar preveč zaušnic, katere so delili zelo radodarno. Naš takratni mojster je bil po rodu Čeh, po imenu Jaroš. Bil je cela gora, saj je tehtal svojih 130 kil. S klofutami je bil kaj radodaren. Še preden je koga opomnil, je že čutil njegovo težko roko, da se je zabliskalo pred očmi. Vojni čas ni bil zanj nič kaj primeren, saj je njegovo telo zelo mnogo potrebovalo in je bil vajen mnogo jesti in piti, imel je pa razen tega še veliko družino, manjkalo pa je vsega. Zato si kar lahko mislim, zakaj je bil vedno nataknjen in slabe volje. (Na sliki, kjer ga je videti, še ni bil tako obilen.)

Delovna zaščita je bila v tistih časih še zelo slaba in je bilo zanjo kaj malomarno poskrbljeno. Nezgode pri delu so se kar vrstile. Dvema vajencema je odškrnilo prste med zobatim kolesom, ki ni bilo zaščiteno. To sta bila Brečko in Vodopivc. Paulič je imel nesrečo, da ga je zagrabil predolgi vijak na vrtalni glavi, mu odtrgal s telesa jopič in srajco in ga poškodoval. Drugemu zopet je pri nabijanju na podstavku odneslo prst.

Predudarno kladivo nam je dobro jačalo mišice. Treba se je bilo nanj navaditi. Kadar sem bil dodeljen kotlarnemu kovaču Rajterju, ki se mu je roka tresla kot bilka na vodi zaradi preveč zavžitega žganja, je bil to vedno nevaren začetek. S kladivom je bilo treba zadevati sekač, katerega ti je nastavil pri sekanju pločevine ali odbijanju zakovi. Takrat še nismo poznali autogenskega aparata za varjenje in rezanje. Vsako pločevino do 10 mm smo morali sekati in po zakovicah nabijati. Tudi kovanju se je bilo treba privaditi, ker si je moral vsak ključavničar popraviti orodje sam. Kadar sem bil dodeljen h kovačem, sem imel krvave žulje. In to je bilo po navadi cel teden.

Često se spominjam pokojnega kovača Poteža, prvega pionirja in organizatorja socialistične stranke v Štorah in metalske zveze. Vzgajal nas je pod rdečo parolo. Poteže v trud in njegova visoka proletarska zavest sta bila izredna. Žal, da so spomini nanj tako kmalu zbledeli.

Na dan prvega maja smo vajenci okrasili vsak svoj stroj in vhod v mehanično delavnico z bukovimi vejami. Vmes se je pojavil tu in tam kak rdeč trak. Zelo neljubo pa nam je bilo, da smo morali venomer tihotapljati vino iz gostiln, katerih je bilo v Štorah kar 5 in so vse dobro uspevale.

Za 1. april smo si privoščili tudi svoje šale. Tako smo poslali najmlajšega vajenca s košem po 20 steklenic piva v gostilno, kjer da je pivo že naročeno. Jezen se je vrnil s praznim košem. Ali pa smo koga poslali v drug obrat po »augenmas«. Iz drugih obratov, če je kdo prišel v mehanično, je navadno odnesel vzadaj obešen rep iz umazane čistilne volne.

Splošno »komando« čez vajence je imel orodjar Vidic Peter. Bil je majhen možic, pa še kar dobrodušen. Če je popil frakeljc žganja, je imel že dovolj in že je pričel pripovedovati šale. Če »ga« je imel pa preveč pod kapo, so ga skrili v zaboj za delavnico, da se je naspal. Vendar smo se pri njem v stroki največ naučili, čeprav je vedno zmerjal, če si mu prinesel pokvarjeno orodje. Izdelava orodja do druge svetovne vojne je bila dokaj težavna saj ni bilo na razpolago jekla, kakor je to dandanes. Treba je bilo izbirati jeklo med starim železom, ga preizkušati in delati iz starega novo. Bilo se je treba pač znajti.

Mnogo družin je v tistih časih propadalo zaradi pijančevanja mož. Delavska stanovanja so bila dokaj skromno opremljena. Redko kdaj je bilo slišati, da bi si bil delavec lahko toliko prihranil, da bi gradil svojo hišo.

Iz teh trpkih spominov na nekdanje čase le stari ljudje lahko vidimo razliko, kako je bilo nekdaj in kako danes.

Tokrat slika livarjev posneta v maju 1940. Od leve proti desni sedijo: Žohar Martin, Godec Anton, Janc Anton, Perpar Franc, Jager Alojz, Šprajcer Anton, Čelovin Jurij, Novak Ferdinand, Flis Karl, Sivka Anton, Dečman Stanko in Klajnšek Ludvik; stojijo: Koklič Jurij, Kompolšek Ivan, Kopinšek Anton, Flis Rudolf, Podkrižnik Anton, Dečman Franc, Vrečko Franc, Habjan Stanko, Žohar Viktor, Jus Viktor, Lubej Ciril, Šprajcer Franc, Kocjančič Feliks, Maver Stanko; zadaj stojijo: Turnšek Alojz, Aškerc Franc in Vrečar Alojz. (Slika last Flis Rudolfa)

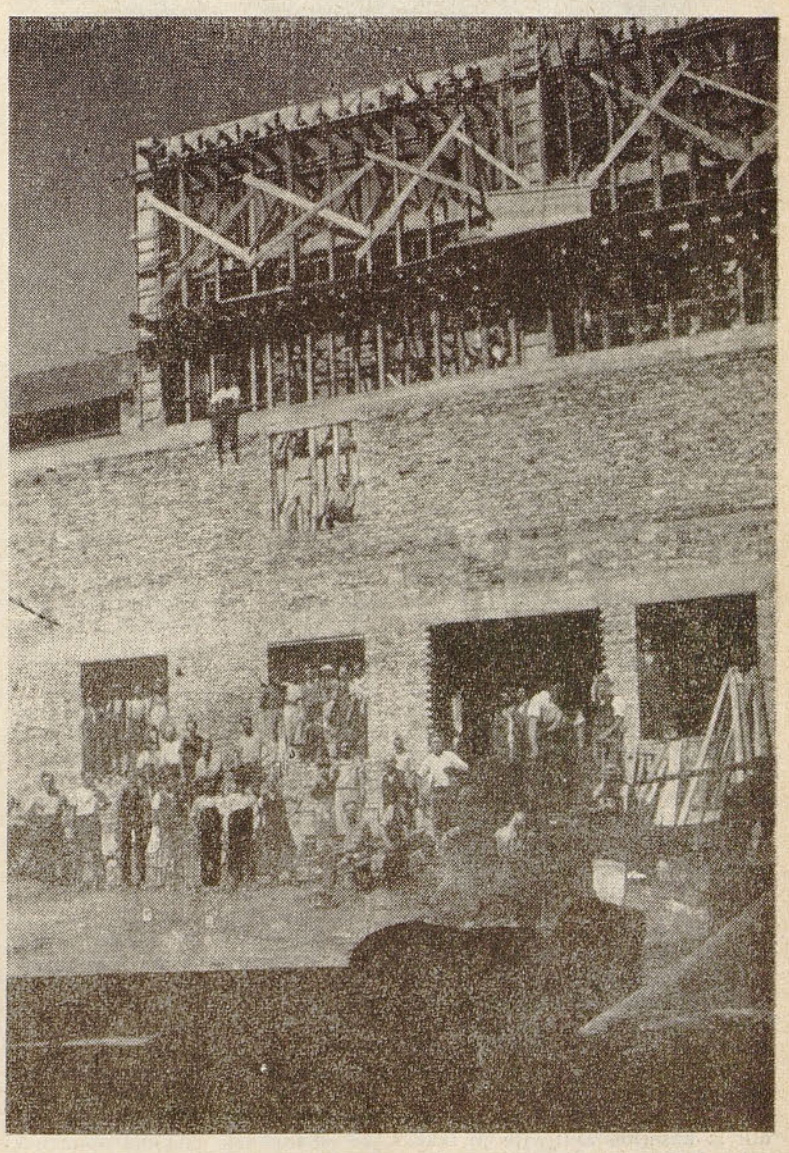

Cevno livarno je gradil stavbenik Jezernik iz Celja. (Sliko je odstopil Ahtik Anton iz gradbenega oddelka)

Piše: TINE ŠROT

VTISI Z OLIMPIADE

(Nadaljevanje in konec)

Priprave za olimpijski nastop so zahtevale od nas popolno pripravljenost, zato smo preostalih nekaj dni pred odhodom v domovino, sklenili čimbolj izkoristiti za ogled nekaterih znamenitosti.

Udeleženci olimpijskih iger smo imeli brezplačne vozovnice za mestno železniško omrežje. Omenjeno ugodnost smo na veliko izkoriščali, posebno zadnje dni, ko smo hodili v olimpijsko vas le še jest in spat, preostali čas pa smo preživeli v mestu.

Dokler smo imeli še kaj denarja, so nas zanimale predvsem trgovine, v katerih je bilo toliko zanimivega blaga, da se je bilo res težko odločiti za nakup. Zaradi boljšega pregleda nad artikli smo šli v veliko, desetnadstropno trgovino, v centru mesta, smo se še večkrat vračali, najbrž ne toliko zaradi zanimivega blaga, kot pa zaradi prikupnih, izredno okusno napravljenih mladih Japonk, ki so imele to nalogo, da so prijazno pozdravljale vsakogar, ki je vstopil v trgovino ali iz nje.

Kaj se najbolj izplača kupiti? To je bilo zelo delikatno vprašanje za naše skromne devize. Kot večina tujcev, smo se tudi mi najbolj zanimali za tranzistorje ter foto in kinokamere. To so po vsem svetu priznani izdelki, ki imajo poleg drugih tudi to dobro lastnost, da so zelo poceni.

Za oko so bila izredno mikavna nacionalna oblačila Japonk — kimone, ki jih ženske nosijo zlasti ob svečanih prilikah. Omenjena oblačila pa so zelo draga, saj stanejo povprečno v našem denarju okrog 80.000 din.

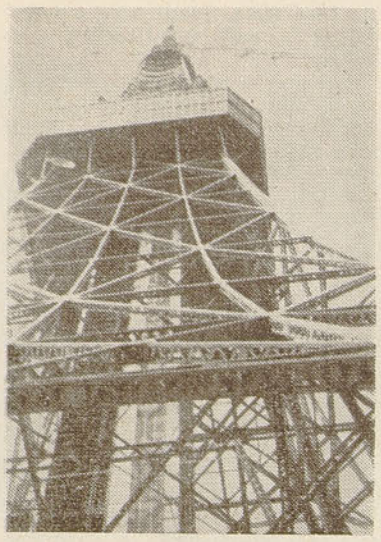

Tokijski stolp je za 33 metrov višji od Eiffelovega

Poleg specifičnih japonskih artiklov je bilo na trgu tudi veliko ameriškega blaga. Ko smo potrošili denar za nakup raznih predmetov, smo čutili nekakšno olajšanje, kajti pri tako bogati izbiri blaga za široko potrošnjo se je bilo težko odločiti za nekaj, kar bi bilo morda v drugi trgovini lepše in cenejše.

Zabavno življenje je v »tokijskem mravljišču izredno pestro. V kinomatografih predvajajo poleg ameriških in zahodno evropskih veliko domačih filmov, med katerimi je večina takih, ki prikazujejo motive iz življenja Samurajev in to v stilu ameriških westernov.

Ogledal sem si tudi predstavo v znamenitem gledališču Kabuki, čigar ansambel sestavljajo izključno moški in pomeni za Japonsko metropolo veliko zanimivost. Za mene je bila predstava nerazumljiva, ne samo zaradi jezika, temveč zaradi njihove mistično folklorne tematike, katero je vseskozi spremljala za nas tuja, eksotična glasbena spremljava.

V Tokiu je okrog 10 tisoč nočnih lokalov, predvsem barov in nočnih klubov, ker imajo med drugim na programu tuid streaptease.

Na kako visoki kulturni stopnji so Japonci, smo opazili v slehernem koraku. Skoraj neverjetna in za naše pojme nerazumljiva je njihova vljudnost in ustrežljivost. Npr.: prve dni, ko se še nismo znašli v tem ogromnem mestu, smo hoteli priti v center pa nismo vedeli ne kot ne kam, zato smo vprašali mimoidočega domačina, v katero smer naj gremo. Le-ta nas je prijazno pozdravil s poklonom in nam pomignil naj mu sledimo. Šli smo v podzemno železnico, s katero smo se peljali nekaj postaj, nato nas je skozi labirinte podzemeljskih hodnikov pripeljal točno na željeno mesto, kjer se je poslovil od nas z globokim poklonom. Ker nam je bilo nerodno izkoriščati to njihovo neizmerno postrežljivost, smo si iz raznih zagat pomagali kar sami. Večkrat sem srečal mimoidoče, ki so imeli preko ust pripeto belo gazo, kot pri nas kirurgi; pozneje sem izvedel, da so to ljudje, ki imajo prehlad ali gripo, da ne bi z virusi okužili svoje okolice. Japonci so izredno obzirni drug do drugega, to sem opazil zlasti z vožnjo z mestnim vlakom. Večina potnikov bere ali pa se bolj glasno pogovarjajo. Oblečeni so zelo okusno in predvsem čisto. Čistoča je pri njih sploh pojem zase, saj v tem pogledu prekašajo še tako kulturne narode na svetu. Na splošno pa je čutiti na Japonskem močan vpliv ZDA. To se vidi zlasti v industriji, kjer igra ameriški kapital posebno vlogo.

Kairo glavno mesto ZAR — mesto kontrastov

Poleg Tokia smo si ogledali veliko pristanišče Yokohamo, kamor so nas povabili prireditelji delavsko športnih iger. Poleg nas so nastopili tudi sovjetski tekmovalci v propagandnem nastopu, ki naj bi simboliziral moč in bratstvo delavskega razreda.

Predzadnji dan našega bivanja v Tokiu smo hoteli narediti izlet na znamenito sveto goro Fudžijamo. Toda avtomobila, ki nam ga je obljubila naša ambasada, ni bilo od nikoder. Nekoliko razočarani zaradi tega spodrsljaja smo se odpravili v mesto. Povzpeli smo se na tokijski stolp, ki je podoben Eiffelovemu stolpu v Parizu, saj meri 333 metrov. Iz te višine smo uživali v pogledu na veličastno razsežnost največjega mesta na svetu.

POVRATEK V DOMOVINO

Po skoraj enomesečnem bivanju je nastopil čas odhoda. Kljub zanimivostim, izrednem vtisu, se nas je počasi lotevalo domotožje, to se je videlo zlasti po tem, s kakšnim veseljem smo pripravljali prtljago. Še zadnjič sem zajel s pogledom olimpijsko vas, ki nam je v kratkem času nudila toliko pestrosti in nepozabnih doživetij, nato pa smo se odpeljali na letališče.

Okrog poldne po jugoslovanskem času smo sedli v letalo nizozemske družbe KLM. Na ploščadi letališkega poslopja so nam domačini mahali v zadnji pozdrav s svojo svojevrstno, rekel bi skoraj ganljivo vljudnostjo. Iz sentimentalnega razmišljanja me je vzdramilo naše letalo, ki je pravkar startalo. avtomobila. V trgovino, ki je bila V nekaj minutah smo se znašli visoko nad oblaki. Vračali smo se preko južne Ažije in Egipta. Po štiriurnem poletu preko neskončnega Pacifika, smo pristali na Filipinih. Za nekaj minut smo izstopili iz letala. Presenetila nas je huda vročina, tako, da smo bili v hipu mokri od potu. Nič boljše ni bilo na naši naslednji postaji v Bangkoku, kjer smo se zatekli k ventilatorjem, ki so nam pomagali lajšati neznosno vročino, katera je lebdela v izredno vlažnem zraku.

Z našim letalom je potoval tudi olimpijski zmagovalec Etiopijec Bikila Abebe, ki ga je na letališču v New Delhiju pozdravil sredi noči njihov veleposlanik.

Pristali smo še za kratek čas v Karaču in Abadanu. Ker smo potovali ponoči, smo bili prikrajšani za slikoviti pogled na Himalajo, ki si nudi potniku med poletom podnevi. Okrog 4. ure po egiptovskem času smo pristali v Kairu. V glavnem mestu ZAR smo ostali dva dni, ker letalo, s katerim smo potovali, ni imelo direktne zveze z Jugoslavijo. Za omenjeni čas je nosila stroške letalska družba.

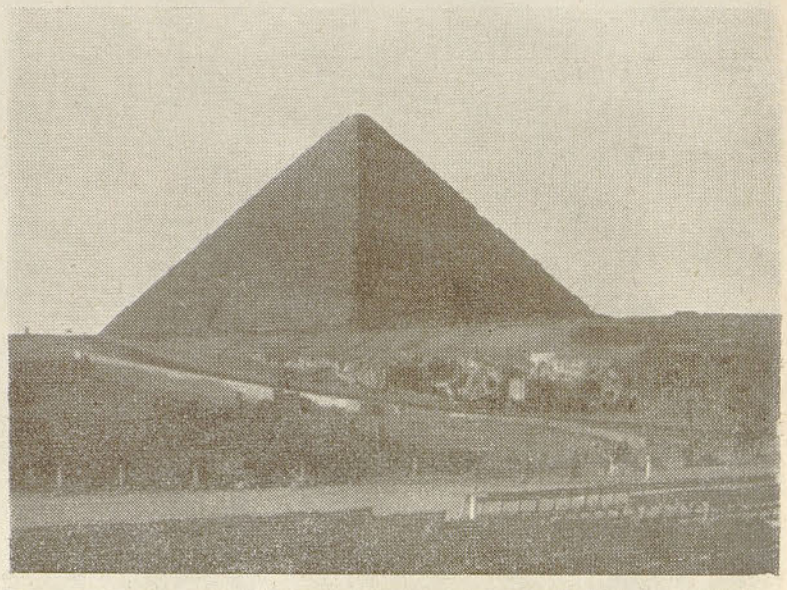

Ena izmed piramid — grobnica faraona pri vasici Gizeh v bližini Kaira

KAIRO — MESTO KONTRASTOV

Glavno mesto ZAR — Kairo — ima skoraj 4 milijone prebivalcev. Po sprehodu v mestu, smo občutili strahovito spremembo okolja. To pa ni bilo nič čudnega, saj smo preleteli pot iz Japonske, kjer je bilo vse tako pedantno in marljivo urejeno in se tudi po čistoči tako zelo razlikuje od Orienta.

Ogledali smo si tudi svetovno znane piramide pri vasici Gizeh, nedaleč od Kaira, ter znameniti muzej v središču mesta, ki predstavlja bogato kulturno manifestacijo antičnega Egipta.

Iz Kaira smo leteli proti domovini v domačem letalu-caravelli. Za kratek čas smo se ustavili v Atenah, nato pa smo po slabi uri poleta pristali v Beogradu. Ko smo stopili na domača tla, smo se šele zavedali, da je konec našega dolgega, enkratnega potovanja.

Karlo Dobovišek

Spomini iz II. svetovne vojne

(Nadaljevanje in konec)

Naslednje dni našega bivanja v »Caserne de Libourne« je zburila novica, da prodirajo Nemci iz La Rochellea v smeri Bordeauxa, kar kaže, da ga kanijo ponovno zavzeti. La Rochelle, močno utrjeno pristanišče ob Atlantski obali v neposredni bližini Bordeauxa so z nekaj močnimi oklopnimi enotami in nekaj podmornicami še vedno trdno držali v rokah Nemci. Zdaj so skušali svoje tesno strateško področje razširiti — zato so vzeli na muho Bordeaux. Da bi preprečili Nemcem tako namero, so Francozi mrzlično zbirali svoje sile in jih usmerjali na to področje. Ker je bila vsa glavna francoska armada odšla na fronto za umikajočimi se Nemci, so tu v zaledju ostale le skromne moči, tako bi prišel v poštev za to akcijo tudi naš polk. Pripravljali smo se, čistili orožje — kolikor smo ga imeli — preštevali naboje in čakali na povelje da krenemo. Dnevi pa so minevali, mi pa se nismo premaknili iz kasarne. Življenje je teklo dalje. Hodili smo na vežbe, poslušali politična predavanja, poslušali novice iz svetovnih bojišč in čakali.

V življenju srečujemo ljudi, ki nam takoj padejo v oči. Morda sem bil nekako tak človek tudi sam. In ta »markantnost« mi je med vojno neredko škodovala in mi naprtila marsikatero nevšečnost. Tako je neredko kak srborit Nemec iz vrste, kjer nas je stalo tudi do sto mož, izbezal prav mene in to s takimile besedami: »Halo, ti dolgi iz banditske dežele, stopi ven!« In zopet sem imel priložnost pozobati kako bridko. Prav tako sem tudi tu v »Caserne de Libourne« nekemu ruskemu vojaškemu starešini nevarno zlezel v oči. Dobil me je »na piko« kot temu pravimo. Ko smo nekega zgodnjega jutra, kot vsak dan, opravljali »zarjatku«, to je, jutranjo gimnastično vajo, je pristopil k naši četi. Ukazal je prekiniti vajo. Stali smo slečeni do pasu, on pa je stopal med vrstami in se smehljal. Potem je z že znano komando »Smotrite vaški« dal ukaz za iskanje uši. Iz kupa oblačil, ki jih je imel vsak pred sabo na tleh smo potegnili vsak svojo srajco in pričel se je lov na mrčes. Starešina je tedaj stopil k meni in me z nasmeškom na obrazu pobaral, če imam mnogo uši. Dejal sem mu, da jih sploh nimam, ker jih v resnici tudi nisem imel. Starešina je napravil presenečen obraz. Čudil se je kako da nimam uši, ker bi jih po njegovem pač moral imeti, kot so jih imeli ostali.

»Potrpi malo!« je sarkastično dejal, stopil pred vrste in zaklical: »Fantje, kdo od vas ima mnogo uši?«

»Tukaj, tovariš starešina!« se je oglasil nekak zanikern Čerkez.

»Daj tule temu dolgemu Jugoslovanu uši, da ne bo več tožil, da jih nima!« Čerkez se je režečega se obraza vstopil pred mene in razprostrl svojo umazano srajco. Jaz sem moral svojo srajco nastaviti tako, kot da držim vrečo, Čerkez pa mi je v veliko zadovoljstvo starešine in vse čete — izjema so bili naši fantje — nametal vanjo kar kupe uši.

»Egalite — Fraternité — Liberte!« je sarkastično zadeklamiral starešina in odkorakal k drugi četi. Čeprav je bilo vse to storjeno bolj v šali, mi je vseeno stopilo globoko v želodec. Bilo je to tudi povod, da sem pričel razmišljati, kako bi prišel od tod. Ko pa smo se zvečer s tovariši o tem pogovarjali, sem spoznal, da so tudi oni vsi mnenja, da bi morali poskusiti najti pot od tod. Začela se je naša skupna akcija: poizvedovanje, iskanje zvez z Jugoslovansko misijo v Bordeauxu in zbiranje sredstev za na pot. Komanda, seveda o tem ni smela zvedeti ničesar. V jugoslovanskem vodu, ki se je bil med tem številčno znatno okrepil, so se pa tudi bili pojavili razni čudni ptiči. Tako smo imeli nekega moža, ki je trdil, da je po rodu Slovenec, rojen nekje v Nemčiji. Kazal je nekakšne slike mesta Kamnika. Tudi da se piše Kamnikar je dajal. Slovensko ni znal niti besede, to je zagovarjal s tem, da je bil rojen na tujem. Družil se je navadno z nekim Dalmatincem, ki je imel nekaj več denarja in tudi govoril precej dobro nemško. Tisti dozdevni Slovenec je nosil seboj nekakšen instrument »pojočo žago«. Hodil je po mestnih lokalih in igral, Dalmatinec pa ga je spremljal na kitari. Ne mislim se delati važnega, toda čisto zares se je meni tisti goslač zdel sumljiv. Preveč je bil polizan in eleganten. Ko pa je nekega dne izginil in je z njim izginila tudi dalmatinčeva zlata ura in denarnica, so se fantje spogledali. Dalmatinec je besnel in nikakor ni maral verjeti, da je tatvina delo elegantnega goslača. Obtožil je našega Kladnika, češ, da je bil tisto jutro sam v sobi, celo udaril ga je. To je izzvalo pri fantih takšno reakcijo, da je moral Dalmatinec pobrati šila in kopita. Ko se je čez nekaj dni vrnil je povedal kako je izsledil goslača nekje v Bordeauxu s svojo zlato uro na roki. Na pomoč je poklical policijo, ki je goslača prijela in zaprla. Dalmatinec je dobil nazaj svojo uro in denarnico, policija pa se mu je še zahvalila, da ji je spravil v roke nemškega agenta, katerega je že delj časa zaman iskala.

Ko smo nekega večera, kot že večkrat poprej, stopili v gostilnico tam tik ob kasarniškem zidu, smo naleteli na nekega Jugoslovana, ki

Tov. Antonija KOMERIČKI, v zdravilišču Topolšica, delavka iz šamotarne, pozdravlja vse člane in članice kolektiva ter se iskreno zahvaljuje za poslano darilo in za čestitke k dnevu žena.

Tov. Rado MUHOVEC pošilja lepe pozdrave iz Niša, kjer je na odsluženju vojaškega roka in prosi naj se mu pošilja naše glasilo na novi naslov: M. R. V. P. 6592/26, Niš VE-6. Njegovi želji bo ugodeno.

Tov. Jože KRAJŠEK, ki je na odsluženju vojaškega roka v Baru V. P. 6330/15, potrjuje prejem obeh številk Železarja in je zelo zadovoljen, da so bile objavljene njegove vrstice. Zelo se zanima, kako delajo in živijo njegovi ožji sodelavci, katerih zelo pogreša. Vsem sodelavcem iz mehanične delavnice pošilja iskrene pozdrave, prav tako pa tudi celotnemu kolektivu. Ob priliki dopusta se bo osebno zglasil.

Tov. Marija BOBEK se zahvaljuje delavskemu svetu in upravnemu odboru za finančno pomoč.

ŽOHAR Vlado V. P. 9469/8 Bihač pošilja prisrčne pozdrave vsem sodelavcem.

Tovariš KUKOVIČ Jože V. P. 1067/2 Skopje pozdravlja vse člane kolektiva posebej pa sodelavce — ognjevzdržne zidarje.

Prisrčne pozdrave pošilja iz JLA tovariš ŠTARKL Silvo V. P. 3286 Aleksinac.

KOLAR Milan, V. P. 8496/3-13 Beograd pozdravlja vse v kolektivu in bi si želel v svojo delovno enoto dopisovati.

Tovariš URŠIČ Jože V. P. 7451/2 Debar, lepo pozdravlja vse člane kolektiva.

Franc PENIČ, kis luži prav tako kadrovski rok se zahvaljuje za pošiljanje glasila.

Lepe pozdrave pošilja vsem OCVIRK Marjan V. P. 5530/8 Osijek. in želi mnogo uspehov celotnemu kolektivu.

Iz Zdravilišča Topolšica, kjer se trenutno zdravi, pošilja lepe pozdrave KRAJŠEK Marija in se obenem zahvaljuje za obisk in darilo ob Dnevu žena.

GLASILA DELOVNIH KOLEKTIVOV

Člane našega kolektiva seveda v prvi vrsti zanimajo naše domače novice, dogajanja, uspehi, problemi, skratka vse to, kar se dogaja v našem neposrednem okolju in o čemer nas po svojih močeh obvešča naše glasilo ŠTORSKI ŽELEZAR.

Verjetno pa večini članov našega kolektiva ni znano, da prejemamo v zamenjavo za naš list tudi glasila delovnih kolektivov tako iz naše republike Slovenije, kakor tudi iz drugih bratskih republik, kolektivov z naši dejavnosti sorodno in nesorodno dejavnostjo. Zato priporočamo interesentom, da se seznanjajo preko teh glasil tudi z dogodki in razvojem drugih delovnih organizacij. Glasila, ki jih navajamo po naslovih, so po želji na razpolago za izposojanje v strokovni tehnični knjižnici našega podjetja.

ALUMINIJ — Glasilo delovnega kolektiva tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič«, Kidričevo.

AT — INFORMACIJE — Privredno-informativni list AUTOTEHNE — Zagreb

OD A—Ž Glasilo kolektiva ČP »Celjski tisk«, Celje

BRATSTVO — List kolektiva tvornice »Bratstvo« Novi Travnik

CINKARNAR — Glasilo delovnega kolektiva Cinkarne Celje

DINOS — Podjetje za oskrbovanje gospodarstva z odpadnimi surovinami, Ljubljana

EMAJLIREC — Glasilo delavskega kolektiva Tovarne emajlirane posode, Celje

FARMIS — Glasilo farmacevtsko-kemijskega kombinata Slovenije, Ljubljana

FUŽINAR — Mesečno glasilo ravenskih železarjev, Ravne na Koroškem

GLAS UPRAVLJALCA — glasilo MEBLO — Nova Gorica

INFORMACIJE — Informativni list JUGOKOMERCIJA

INDUSTRIJSKI RADNIK — List za tehničko i ekonomsko obrazovanje

IMT — Organ radničkog saveta industrije motora i traktora — Beograd

LASTOVKA — Glasilo delovnega kolektiva tovarne nogavic Polzela

KIZ — Tvornički list kemijske industrijske zajednice, Zagreb

KRAJIŠKI RUDAR — List radnog kolektiva rudnika željezne rude Ljubija

LITOSTROJ — Glasilo delovnega kolektiva Titovih zavodov Litostroj

LIST KOLEKTIVA KOKSNO — HEMIJSKOG KOMBINATA »Boris Kidrič« Lukavac

LIV — List radnog kolektiva Železare Ilijaš

METALURG — List radnog kolektiva Željezare Zenica

METALURG — Vestnik na kolektivot na rudnici i železarnica »Skopje«

NAŠA FABRIKA — List za društvena pitanja fabrike vagona Kraljevo

MONTAŽNO — List radnog kolektiva montažno projektnog preduzeća, Sarajevo

NAŠI OBRATI — glasilo steklarne

POBEDA — List radnog kolektiva »Pobede« industrije mašina i zupčanika, Novi Sad

RADENSKI VESTNIK — Glasilo delovnega kolektiva Radenska slatina

RUDAR — Glasilo delovnega kolektiva Rudnika lignita Velenje

RUŠKI DELAVEC — Glasilo tovarne dušika Ruše

ŠAMOT — List rudnika i industrije šamota, Arandjelovac

VIDEMSKI CELULOZAR — List kolektiva, Krško

VJESNIK ŽELEZARE SISAK

SMEDEREVSKA ŽELEZARA

ŽELEZAR — glasilo kolektiva Železarne Jesenice

Naši šahisti zopet občinski prvaki

Občinska šahovska zveza je v marcu organizirala pod pokroviteljstvom Občinskega sindikalnega sveta sindikalno moštveno šahovsko prvenstvo celjske občine. Tokrat je bil odziv neverjetno močan in se je za prvenstvo prijavilo kar 16 moštev.

Zaradi tolikega števila prijavljenih je vodstvo turnirja izbralo tako imenovani švicarski sistem igranja, ki omogoča zaključitev turnirja že po petih kolih. Igralni pari se namreč po prvem kolu izbirajo po moči, tj. po številu osvojenih točk. Tako se v teku turnirja pomerjajo vedno moštva s približno enakim številom osvojenih točk, torej moštva približno enaka po moči.

Naše moštvo je tudi tokrat bilo zelo uspešno. Osvojilo je že četrtič zapovrstjo naslov občinskega sindikalnega šahovskega prvaka. Kljub temu, da je ravno naše moštvo edino igralo z vsemi najmočnejšimi moštvi, je vodilo vse od začetka.

Naše moštvo ni pretrpelo nobenega poraza, doseglo pa naslednje rezultate: z Ingradom je zmagalo s 5,5:0,5, z Emajlirano s 4,5:1,5, z Občino Celje 4:2, s Cinkarno 3,5:2,5, s Klimo pa je v zadnjem kolu igralo neodločeno 3:3.

Za moštvo so nastopali: Janežič, ing. Nečemar, Arzenšek B., Gajšek, Arzenšek Š., Šraml, Zahojnik in Potočnik.

Moštvo je osvojilo lep pokal in, kot že omenjeno, že četrtič naslov občinskega sindikalnega šahovskega prvaka.

Na drugo mesto se je uvrstilo moštvo Cinkarne, na tretje moštvo Ingrada, četrto je moštvo Klime, peto do šesto Občina Celje in Tehnomerkator itd.

NAŠIM BRALCEM

Ponovno naprošamo vse tiste, ki imajo kakršnekoli slike, ki zadevajo zgodovino našega podjetja, da jih posodijo uredništvu »Železarja«. Slike po objavi vrnemo. Prosimo, da po možnosti napišejo tudi podatke, ki se nanašajo na sliko. Vsako objavo slike tudi honoriramo.

Naši pionirji pojdejo v Beograd

Zveza za telesno kulturo PARTIZAN Slovenije, je dala društvu Partizan — Kovinar Štore nalogo, da pripravi 18 pionirjev za telovadni nastop za DAN MLADOSTI, ki bo 25. maja 1965 v Beogradu.

TVD Partizan — Kovinar je določil skupino 18 pionirjev, ki pod strokovnim vodstvom tov. OCVIRK Sonje pridno vadijo, da bi obvladali močno zahtevne vaje, s katerimi bodo sodelovali in nastopili skupno z ostalimi pionirji Jugoslavije ob nastopu DNEVA MLADOSTI, ki je vsako leto na rojstni dan Maršala Tita.

Pionirji se dobro zavedajo pomembnosti sodelovanja na tem nastopu, zato tudi pridno in točno prihajajo na vaje, v šoli pa se pridno učijo, saj je to tudi eden od pogojev, da lahko sodelujejo. Z udeležbo na tem tako pomembnem nastopu pred predsednikom republike, bodo naši najmlajši pripadniki Partizana — Kovinar Štore ponesti pozdrave štorskih železarjev predsedniku republike Maršalu Titu za njegov rojstni dan.

Mi vsi želimo, da bi naši pionirji dostojno zastopali Štore.

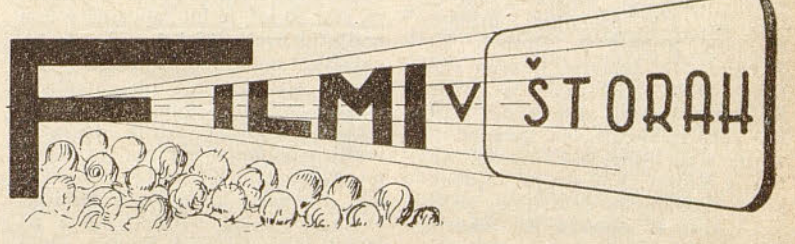

1. do 2. 5. 1965 »VELIČASTNIH SEDEM« — ameriški barvni CS film

8. do 9. 5. 1965 »ZAKONSKI ZAVOD AURORA« — zapadnonemški VV film

15. do 16. 5. 1965 »SEDEM IZZIVANJ« — italijanski barvni CS film

22. do 23. 5. 1965 »ZAPLET« — francoski VV film

29. do 30. 5. 1965 »JAZ PUSTOLOVEC« — mehiški barvni film

je bil tudi Dalmatinec. Za Belamarič Anteja se je predstavil. Ko smo mu razložili kje se nahajamo in da se pripravljamo za odhod v Jugoslavijo, se je takoj navdušil, da pojde z nami, seve če ga sprejmemo. Soglašali smo. Še tisti večer je šel z nami v kasarno. Naslednji dan smo uredili formalnosti v štabu in Belamarič je vstopil v jugoslovanski vod. Ko pa sta se srečala z Dalmatincem, ki je že bil v vodu, sta se še tisti hip pričela obkladati z nekakšnimi sumničenji. Drug drugemu sta očitala heil-anje. Torej sta se poznala že od prej, menda od nekakšnega sodelovanja z Nemci. Tako se je tu zbirala vse bolj pestra druščina, njeno število pa je skoraj z vsakim dnem naraščalo. Čas pa je tudi nevzdržno hitel dalje in dan našega odhoda iz »Caserne de Libourne« se je vse bolj približeval. Fantje so to tudi čutili, zato so izrabili sleherno priložnost, da so ušli iz kasarne.

Kadar so bila vrata pri izhodu le prestrogo zastražena, fantje pa niso imeli dovoljenja za izhod, tedaj so počakali noči in tam v senci divjih kostanjev zlezli na barako, od tam pa prekobalili obzidje ter poskakali na ulico. Tako je nekega večera Ašič, ko je skočil raz obzidje, padel na nekega Francoza, ko je ravno tisti trenutek prikorakal po pločniku za obzidjem. Francoz se je grozno prestrašil, ker je mislil, da je napaden in da mu menda bije zadnja ura. Pričel je kričati ter klicati na pomoč. Fantje pa so se urno, kot vrabci razpršili na vse strani. Po cele noči so se nekateri drevili po mestu in zganjali vsakovrstne vragolije. Kdaj pa kdaj sem šel z njimi, toda, ne vem, nikoli se nisem mogel kaj prida vživeti v življenje, ki se je tam tiste dni nudilo človeku bodisi na ulici, v nočnih lokalih ali celo v zasebnih sobah. Zadržanje šibkejšega spola me je ob takih priložnostih naravnost presenečalo. Bil sem rojen na vasi, v hribih in v mladosti nisem videl in doživel kdove česa posebnega, zato si še v sanjah ne bi mogel predstavljati vseh surovih razvratnosti, ki jih zmore takale beznica tam zunaj ob kasarniškem zidu. Vedno sem bil nekoliko piker, zato sem tudi to pot zbadal fante, naj pohitijo, če še hoče kateri ujeti vsaj kakšno pohlevno kapavico, če že ne kar lues. Fantje pa so se mi smejali in me imeli za strahopetca. Nekega dne pa sem v kasarniškem stranišču naletel na enega naših fantov, — ker se živi, bom njegovo ime zamolčal, — kako se je krivil in stokal, ko je puščal vodo. Pozneje sem ga v sobi trdo prijel in priznal mi je, da mu iz spolovila teče gnoj. Imel je sijajno kapavico. Stvar sem prijavil in naslednjega dne je ves jugoslovanski vod odkorakal v ambulanto. Pregled je opravljal neki kratkovidni možič — Rus, po vsej verjetnosti Žid. Delo je dobro opravil in odkril še nekatere grešnike, med njimi je bil, na moje veliko presenečenje, tudi stari Ante Belamarič. Bolniki so prejeli zdravilo, nekakšne modre krogljice in te so potem noč in dan zobali, kot kure zrnje. Nevem koliko je tisto zdravilo kaj koristilo. Da niso fantje popolnoma ozdraveli, sem se prepričal ob neki priložnosti pozneje. V jugoslovanski vod je prišel tudi nek rudar po imenu Stane F. Njegovega priimka ne bom izdal, ker je bil zares zelo neprimeren in ga je fant, kolikor vem pozneje tudi zamenjal, pač pa naj povem, da smo se na račun tega vedrega fanta in njegovega, za tiste čase prav tako veselega priimka večkrat od srca nasmejali. Stane je znal cel kup slovenskih partizanskih pesmi in še mnogo drugih reči, zato je bil posebno dobrodošel v vodu. Naša slovenska skupina, ki se je, kot sem bil že omenil, vedno držala skupaj, je prav pridno snovala načrt za naš pohod v Jugoslavijo.

Končno je napočil dan, ko smo smatrali stvar za zrelo. Dobro smo se oblekli, pobrali najnujnejše stvari za na pot in posamič ali največ v dvoje, kakor že mnogokrat poprej, v noči preplezali kasarniško obzidje ter odšli v noč. Zbrali smo se na dogovorjenem kraju zunaj mesta. Potem smo za mestom odšli na vzhodno stran, kjer je bila tovorna železniška postaja. Da odpelje nekakšen tovorni vlak vsako jutro okrog četrte ure, so vedeli povedati tisti, ki jim je bila zaupana »maršruta«. Vlak pelje do Toulousea, tam pa bomo morali poiskati spet kaj drugega. Pritihotapili smo se na postajo in tam zlezli v nek prazen potniški vagon, ki je poškodovan stal na slepem tiru. Tu smo se kar udobno namestili na mehkih sedežih, da bi počakali »naš« vlak. France Bratušek, ki je bil, da tako rečem, duša vseh naših podvigov, se je izgubil med tiri na poizvedovanje. Dva tovariša sta odšla na stražo, ostali pa naj bi poskušali zaspati. Jaz zase vem, da sem bil preveč razburjen, da bi mogel zatisniti oko. Semkaj od ranžirnih tirov je bilo slišati piskanje lokomotiv, treskanje vagonskih odbijačev, vmes pa so se mešali klici železničarjev. po polževo se je vlekel čas, kazalec na uri pa se je le počasi nagibal čez polnoč. Bratušek se je vrnil s poizvedovanja in povedal, da ni srečal nikogar, ki bi nam bil lahko nevaren. Za nevarne smo namreč šteli vse oborožene osebe kot so: žandarji, policaji, oborožena milicija in drugi, ki bi nam lahko skušali preprečiti naše ukrcanje na vlak. Potem je Bratušek zopet odšel. Zamenjali smo straže in čakali. Od tretje do četrte ure sem prišel na vrsto za stražo. Stal sem ob progi, ko se je priplazil Bratušek. »Je že tu!« je dejal. Vedel sem, da ima v mislih naš vlak. France me je prijel za rokav in me je vlekel seboj proti vagonu, kjer so bili ostali fantje.

»Vzemite stvari! Gremo!« je šepnil. Urno smo vzeli vsak svoje reči in v koloni po eden sledili Bratušeku, ki nas je vodil. Neslišno smo stopali preko tirov in se med vagoni bližali gornjemu koncu postaje. Tam je stal naš vlak. Iz velike lokomotive je sikala para, krog nje pa so sem in tja migotale lučke premikačev. Vlaku smo se približali od zadnje strani. V senci voz smo šli potem ob vlaku dalje. Prispeli smo do nekega živinskega vagona, ki je imel nastežaj odprta vrata. Tu se je Bratušek ustavil. Z roko je zamahnil proti odprtemu vagonu in šaljivo poltiho zaklical: »Izvolite vstopiti, gospoda moja, — vlak odpelje takoj!« Skobacali smo se v vagon in se v njem pomaknili na vsako stran v kot, da nas ne bi mogel opaziti, če bi kdo prišel mimo. Vrat namreč nismo smeli zapreti, da ne bi z ropotom zbudili pozornosti železničarjev. Zdaj je zlezel k nam v vagon še France, potem pa smo nestrpno čakali. Ob vlaku, mimo odprtega vagona je z lučjo v roki stopal železničar in sam pri sebi nekaj robantil. Bil je

(Dalje na zadnji strani)

V mesecu marcu 1964

Novosprejeti člani kolektiva:

ZALOKAR Anton iz Paridola, NK delavec, livarna valjev; ŠTOBENGEL Štefan iz Štor, NK delavec, livarna valjev; KOVAČ Marija iz Šentjanža, NK delavka, komunalni oddelek; GRADIŠNIK Jožef iz Bukovja, NK delavec, elektroplavž; RANČAN Franc iz Straže na Gori pri Dramljah, NK delavec, elektroplavž; HRIBERNIK Olga iz Celja, NS uslužbenka, pripravnica v kadrovskem sektorju; ADŽANOVIČ Husein, NK delavec, ekspedit; VOVK Janez iz Babne gore, NK delavec, elektroplavž; DROBNAK Franc iz Štor, KV premikač, promet; SELAN Milan iz Štor, NK delavec, valjarna; KLEMENČIČ Marija, NS tehnični risar, v pripravi proizvodnje; JANEŽIČ Ervin iz Uniš, KV premikač, promet; LAKA Lazo, NK delavec, ekspedit; LAKA Petar, NK delavec, ekspedit; VIDOVIĆ Milan, NK delavec, ekspedit; RADNJAKO Nikola, NK delavec, elektroplavž; SAVIĆ Jovan, NK delavec, elektroplavž; VLADUŠIĆ Đuro, NK delavec, elektroplavž; MOMIĆ Branko, NK delavec, elektroplavž; SAVIĆ Jovan, NK delavec, elektroplavž; KNEŽEVIĆ Miloš, NK delavec, elektroplavž; VUJASINOVIĆ Jovan, NK delavec, elektroplavž; CVIRN Jožef iz Štor, KV obratni elektrikar, elektroobrat; ŠKORNIK Emil iz Dobrine, KV obratni elektrikar, elektroobrat; NIKOLIĆ Rosvita iz Štor, SS tekstilno kemijski tehnik, razvojni oddelek — kemični laboratorij; LAVRIHA Ernest iz Loke pri Žusmu, NK delavec, ekspedit; TURNŠEK Jožef iz Vrh pri Teharjih, KV strugar, mehanična delavnica; PODGORŠEK Karl iz Celja, KV kurjač, livarna sive litine; KOMPOLŠEK Štefan iz Babne reke, NK delavec, valjarna; HERCOG Mihael iz Lažiš, NK delavec, valjarna; ŽLENDER Nikola iz Babne reke, KV premikač, promet; BERLOŽNIK Valter, iz Celja, KV obratni elektrikar, elektroobrat; PAJK Franc, iz Brez nad Laškim, NK delavec, valjarna; PENIČ Franc iz Dobrine, KV premikač, promet; RUPNIK Robert iz Grobelc pri Slivnici, NK delavec, livarna sive litine; OPREŠNIK Janez iz Voduc, KV livar, livarna sive litine; FENKO Jože iz Škrnic, NK delavec, livarna sive litine; GABRŠČEK Anton iz Krajnč, KV strojni ključavničar, mehanična delavnica; HORVAT Ivan iz Bobova pri Šmarju, KV strojni ključavničar, mehanična delavnica; VODEB Mihael iz Štor, PK varilec, mehanična delavnica; PERTINAČ Ivan iz Brez nad Laškim, NK delavec, elektroplavž; KOVRLIJA Mirko, NK delavec, ekspedit; KURBALIJA Šuro, NK delavec, ekspedit; VRANKOVIĆ Lazo, NK delavec, ekspedit; ŠKOBERNE Jožef, doma v Štorah, KV livar, livarna sive litine; ČAVŠ Friderik iz Loke pri Žusmu, NK delavec, livarna sive litine; KOLAR Engelbert iz Grobelc, KV strojni ključavničar, mehanična delavnica; FERLEŽ Milan iz Bodreža, NK delavec, jeklarna; ZAKOVŠEK Franc iz Bukovja, NK delavec, valjarna; LANGERŠEK Franc iz Razgorja pri Vojniku, NK delavec, livarna sive litine; ŽOHAR Karl iz Vrh, elektrotehnik, energetski obrat; ŠUMEJ Anton iz Nove vasi pri Šentjurju, KV elektrikar, elektroobrat; TURNŠEK Franc iz Gorice pri Slivnici, NK delavec, elektroplavž; PEVEC Rudolf iz Grobelc, NK delavec, livarna sive litine; KOLAR Jožef iz Trna pri Šentjurju, NK delavec, jeklarna; PUNGARŠEK Karl iz Celja, NK delavec, elektroplavž; PLEVNIK Janez iz Kristan vrha, NK delavec, elektroplavž; STANČEVIĆ Stevan, NK delavec, ekspedit; HITI Edvard iz Štor, strojni tehnik, uprava osnovnih sredstev; SELINŠEK Janez iz Celja, instalater centralne kurjave, KV, energetski obrat; GRAČNER Stanislav iz Ravna pri Dobju, NK delavec, livarna sive litine; BOBEK Ivan iz Šentvida pri Planini, NK delavec, elektroplavž; FENDRE Franc iz Javorja, NK delavec, livarna valjev; LIPAR Štefan iz Zg. Tinskega, NK delavec, livarna sive litine; OLUP Franc iz Tepanja pri Slov. Konjicah, gradbeni tehnik, uprava osnovnih sredstev.

Odšli iz podjetja:

GRMEK Franc, delavec na elektroplavžu, je samovoljno zapustil delo; ŽLENDER Jožef, pomočnik formarja v livarni sive litine, je samovoljno zapustil delo; DEČMAN Milan, strugar v mehanični delavnici, odšel v JLA; KOPRIVC Primož, zabijač v valjarni, odšel v JLA; PEČNIK Jože, strugar v obdelovalnici valjev, odšel v JLA; SORČAN Anton, strugar v obdelovalnici valjev, odšel v JLA; SKOK Jožef, elektromehanik v elektroobratu, odšel v JLA; KOLAR Milan, sušilec gline, šamotarna, odšel v JLA; POTRATA Florijan, strugar v obdelovalnici valjev, odšel v JLA; SORČAN Karel, strojni ključavnicar na prometu — kurilnici, odšel v JLA; HRIBERNIK Valentin, pomoč. pazn. drob. rude na elektroplavžu, odšel v JLA; LABOHAR Alojz, premikač na prometu, odšel v JLA; NOVAK Anton, premikač na prometu, odšel v JLA; STRUŽNIK Janez, premikač na prometu, odšel v JLA; SKALE Jurij, delavec na elektroplavžu, je samovoljno zapustil delo; ADŽANOVIČ Husein, delavec na ekspeditu, odšel v poskusni dobi; ROZMAN Karl, preglednik vodovodov v energetskem obratu, odšel sporazumno s podjetjem; ŽOHAR Vladimir, strojni ključavničar v mehanični delavnici, odšel v JLA; SKORNŠEK Jožef, instrumentalec v energetskem obratu; OCVIRK Stanislav, drobilec v šamotarni, odšel v JLA; ŠTARKL Silvester, strugar v mehanični delavnici, odšel v JLA; KUKOVIČ Jožef, delavec v jeklarni, odšel v JLA; KOŠEC Gregor, zakladalec v livarni sive litine, odšel samovoljno iz podjetja; RUPERT Ivan, zakladalec v livarni sive litine, je samovoljno zapustil delo; FAJS Stanislav, delavec v šamotarni, odšel v JLA; PLAHUTA Ivan, delavec v jeklarni, star 58 let, je bil zaposlen v tem podjetju preko 18 let, sedaj je invalidsko upokojen; SIKOŠEK Danijel, strugar v obdelovalnici valjev, je odšel sporazumno s podjetjem; GAJŠEK Alojz, žerjavovodja v obdelovalnici valjev, odšel po lastni želji; BOGATAJ Alojzija, KV izmenska kuharica v Počitniškem domu na Svetini, odšla po lastni želji; GUSKA Stevan, delavec v jeklarni, odšel samovoljno iz podjetja; ERJAVEC Alojz, kurjač na prometu, odšel po lastni želji; IVENČNIK Anton, star 60 let, v tem podjetju zaposlen preko 14 let, kot VK kovač v mehanični delavnici, sedaj je redno upokojen; DROBNAK Franc, premikač na prometu, je odšel v poskusni dobi.

Poročila sta se:

ŠUMEJ Jurij iz priprave proizvodnje in BEKUŠ Stanko iz energetskega obrata.

Naraščaj v družini so dobili:

SEME Ivan iz valjarne; GORIŠEK Franc iz elektroobrata; TRŽAN Marjan iz skladišča; PEČEK Jože iz ekspedita; ŠOLINC Milan iz valjarne; ŽOLGER Vinko iz valjarne; PESJAK Alojz iz ekspedita; SIVKA Silvo iz elektroplavža; BORŠIČ Vinko iz obdelovalnice valjev; SPOLENAK Franc iz obdelovalnice valjev, ĐURĐEVIĆ Anica iz finančnega sektorja in LEŠEK Jakob iz jeklarne.

Izostanki v mesecu februarju:

Zaradi bolezni je bilo izgubljenih 3403 delovnih dni, zaradi rednega letnega dopusta 1235, zaradi izredno plačanega dopusta 171; zaradi opravičenih izostankov 37, zaradi neopravičenih izostankov 28 in zaradi ostalih izostankov 408 delovnih dni, torej skupaj 5282 delovnih dni.

NEZGODE

Elektroplavž: VODENIK Andrej. Pri posluževanju grabilca se je na spodnji strani grabilca zagozdil kos železne pločevine. Da bi odpravil napako je odprl grabilec, pri tem pa je pločevina zanihala in ga udarila po levi strani obraza in levem kolku.

Jeklarna: ŽURAJ Franc. S kleščami je izvlačil ingot iz kokile. Pri tem so mu klešče zdrsnile. Padel je in se ob dotiku žareče kokile opekel na podlaktu desne roke.

PANIČ Daniel. Dvignil je kapo kokile, da bi jo zapel na drog. Kapa mu je zdrsnila iz rok in mu padla na palec leve noge.

Valjarna: GAJŠEK Vlado. Pri menjavi valjev ga je sodelavec udaril z veznim vijakom po palcu desne roke.

VOGA Valentin. Z železnim drogom je ročno potiskal štiriosnik. Pri tem mu je drog zdrsnil in ga stisnil ob tračnico za sredinec desne roke.

TERŽAN Hinko. Pri oljenju valjanih palic je sodelavec obračal palico in ga pri tem s koncem palice ranil na zapestje leve roke.

KOŠTOMAJ Jože. Stisnilo mu je sredinec leve roke, katerega je vtaknil v izvrtino droga za dviganje vrat plamenične peči. Ko je dvignil vrata je slabo pritrjena protiutež zdrsnila po drogu in mu poškodovala omenjeni prst.

Livarna valjev: LOVRENČAK Jakob. Zaradi slabo z verigo zapetega vlivka se je veriga snela in mu je vlivek padel na peti prst leve roke.

ZALOKAR Anton. Pri čiščenju 25 tonske ponovce mu je priletel kos žlindre v zapestje leve roke in mu povzročil dva centimetra širok urez.

Livarna sive litine: KOKLIČ Martin. Pri postavljanju z žerjavom mu je stisnilo prst desne roke. Imenovani se je poškodoval še enkrat, ko je sejal granule na vibracijski rešetki. V desno oko mu je priletel kovinski delec. Tako ima v enem mesecu kar dve nezgodi.

KAČIČNIK Jurij. Pri brušenju mu je kljub zaščitnim očalam priletel odbrusek v levo oko.

Šamotarna: POLAK Maks. Zaradi nepritrjenega podplata na zaščitnih čevljih se je spotaknil in padel. Pri padcu je udaril z levo roko po prekucniku in si težje poškodoval palec leve roke.

PLAVČAK Štefan. Z opeko naložen voziček je peljal od III peči, pri tem pa ni opazil stoječ federal ob katerega je zadel (ob ročico federala) in si težje poškodoval tretji prst leve roke.

VIDMAJER Stanka. Pri stavljanju deske z opeko v leseno polico, je zadela ob nosilec, zgubila ravnotežje in z roko podrsala po neobdelani letvi ter se zaskalila v palec desne roke.

Mehanična delavnica: ZORC Franc. Valj na stroju za okrivljanje pločevine se je pri dviganju zagozdil v vodilo. Ko je premaknil valj z roko je popustilo navojno vreteno. Vodilo je sedlo nazaj v ležišče in mu stisnilo četrti prst leve roke.

ŽIBRET Anton. Delal je pri montaži pokrovov za plamenično peč. Zaradi prepiha na delovnem mestu je hotel zapreti smučna vrata, ki so bila odprta. Vrata so se snela iz tirnice in ga udarila po desnem kolenu.

Promet: GRADIČ Jože. Pri prehodu iz kovačnice v prostor za varjenje, je stopil na odpadek okroglega železa. Zgubil je ravnotežje, se vlovil na desno nogo in si jo pri tem poškodoval v gležnju.

BURIČ Mirko. Pri razpenjanju ozkotirnih vozičkov mu je sprenjača stisnila kazalec leve roke.

ROMIH Alojz. Brusil je staro sekiro na brusilnem stroju. Sekiro mu je potegnilo med brusilno ploščo in nastavek, pri tem pa mu je poškodovalo drugi in tretji prst desne roke. Odlomljen nastavek pa ga je udaril v spodnji del trebuha.

STOJAN Jože. S parnim žerjavom je brez predhodnega dogovora z nadpremikačem zapeljal žerjav na kretnico. V tem trenutku pa je prišlo do trčenja zaradi odbitih vagonov pri premiku normalno tirnih vagonov. Žerjav je prevrnilo, on pa si je poškodoval prste leve roke.

SELIČ Franc. Po elektrovarenju je čistil zvar s čistilnim kladivcem brez zaščitnih očal. Drobec žlindre mu je poškodoval desno oko.

Ekspedit: KALUŽA Avgust. Pri prekladanju elektrod s kamiona na vagon je padel in s komolcem udaril po stranici vagona.

Razvojni oddelek: MOGILNICKI Niko. Pri določevanju ogljika in žvepla v vzorcu jekla se mu je zdrobila porcelanska cev, katero je zapiral z gumijastim čepom. Poškodoval si je dlan desne roke.

Na poti so se poškodovali:

Šamotarna: BREČKO Martina. Na poti v službo skozi gozd je stopila na korenino, zaradi katere je padla in se udarila na zapestje desne roke.

Mehanična delavnica: ZORIČ Anton. Ko je šel zgodaj zjutraj v službo je zadel z obema nogama ob podrto drevo, ki je ležalo preko poti. Poškodovani ima obe koleni.

Promet: ARHAR Alojz. Na poti v službo s Svetine mu je spodrsnilo na drevesni korenini. Pri padcu si je poškodoval gleženj leve noge.

Spomini iz II. svetovne vojne

(Nadaljevanje z 10. strani)

zavirač, ki je šel na zavorni vagon tam na koncu vlaka. Ničesar ni opazil. Oddahnili smo se. Zdaj smo lahko pričakovali, da bo vlak vsak hip potegnil. Napeto smo prisluškovali. Tedaj pa je tam daleč spredaj zapiskala lokomotiva. Vagoni so se stresli in zaškripali, kolesje pod zavorami je zacvililo in vlak se je počasi premaknil. Oddahnili smo se. Stal sem ob odprti lini in gledal kako so se postajne luči počasi odmikale, v vid so mi prihajale nove, ki so še hitreje, kot prve spet izginile. Vlak je zdaj z veliko hitrostjo drvel skozi noč. Fantje so se zgrnili k odprtim vratom, nekateri so sedli tako, da so jim noge bingljale z vagona, vsi pa so molče s široko razprtimi očmi strmeli v noč. Vem da so se v njih možganih, kot v mojih podile enake misli:

»Pričetek naše nove Odisejade je kar dober, — toda kdo ve kakšen neki bo njen kraj . . .?«

PROGRAM PROSLAV OB 20-LETNICI OSVOBODITVE

Posebni odbor za proslavo 20-letnice osvoboditve pri Sindikalni podružnici Železarne Štore je imel 13. 4. 1965 svojo 2. sejo, katero je vodil predsednik odbora inženir Barborič Janez. Na dnevnem redu je bilo obravnavanje programa proslave 20-letnice osvoboditve. Predlog programa je bil postavljen že 9. tega meseca in je predsednik odbora s tem predlogom seznanil navzoče, na kar je bil po razpravi sprejet sklep o dokončnem terminskem programu.

Proslave 20-letnice osvoboditve bodo v času od 27. aprila do 4. julija. Vse prireditve na terenu, izvedene v tem času bodo posvečene spominu osvoboditve.

27. aprila prvomajska proslava z gledališko predstavo »NAŠI TRIJE ANGELI«;

30. aprila prvomajske čestitke z godbo po obratih;
— v Šentjanžu in na Lipi postavitev mlaja;

1. maja masovni izlet na Svetino;

6. do 8. maja priredi Krajevna skupnost proslavo krajevnega praznika in sicer medobratno strelsko tekmovanje, na predvečer praznika, 7. maja pa govor in film s tematiko iz partizanstva;

15. maja: v cilju praznovanja samoupravljanja organizirajo delavski svet podjetja: DPD Svoboda in Partizan s pričetkom ob 15. uri proslavo z:
— nagovorom
— koncertom komornega zbora pod vodstvom Egona Kuneja
— podelitvijo nagrad in
— plesom

17. do 19. maja bo v Štorah del — Delavskih športnih iger in sicer turnir v rokometu in kegljanju.

20. do 25. maja športno tekmovanje mladine.

24. maja zažgejo mladinci kres na Svetini in izvedejo krajši kulturni program.

6. junija je zbor pionirjev, ki izvajajo tekmovanja športnih iger v zveznem merilu.

13. junija: javni telovadni nastop mladincev in pionirjev z razvitjem pionirskega prapora. Sodelujejo šole in Partizan.

13. do 20. junija prirede gasilci v počastitev 20-letnice obstoja, gasilsko tekmovanje z veliko zaključno vajo na Lipi.

Za zaključek proslave, ki naj bi bil 4. julija z večjo prireditvijo na Svetini, organizator ZB in sindikat, je DPD Svoboda pripravila program za 5 dni:

1. dan: otvoritev likovne razstave, uprizoritev drame »DOGODEK V TRAMVAJU«

2. dan: film »KOZARA«

3. dan: šahovski turnir, film »KOTA 905«

4. dan: film »MARTIN V OBLAKIH«

5. dan: promenadni koncert godbe na pihala, akademija sekcij DPD Svoboda.